MARTIN BORG

HANS JEPPESEN BORG

EN SØMAND FRA DRAGØR

DRAGØR LOKALHISTORISKE ARKIV

HANS JEPPESEN BORG - en sømand fra Dragør

© Martin Borg

Udgivet af Dragør lokalhistoriske Arkiv

Tilrettelægning: Kurt Guldborg Larsen og Birte Hjorth
Fotoarbejde: Dirch Jansen

ISBN-87-981345-7-4

FORORD

"Hans Jeppesen Borg - en sømand fra Dragør" udgives i anledning af lokalarkivets udstilling om skibsreder H.N. Jeppesen, hans rederivirksomhed og hans efterslægt.

Hans Jeppesen Borg var født i Dragør 29. august 1872 som søn af skibsfører Carl J. Borg og hustruen Lise Borg, datter af byens ubestridt største skibsreder H.N. Jeppesen.

Hans Borgs korte liv blev dramatisk og i høj grad præget af uheld. Hans tilværelse i de sidste seks år af hans liv har vi et ret nøje kendskab til gennem de breve, som han sendte hjem til familien i Dragør. Langt de fleste af brevene til forældrene samt adskillige til brødrene og søstrene er bevaret og danner grundlaget for denne bog, som er skrevet af Hans Borgs unge slægtning, Martin Hans Borg.

Kun 18 år gammel tog Hans Borg eksamen fra navigationsskolen i Nordby på Fanø. Her begynder bogen.

Det første kapitel, som skildrer Hans Borgs hjemrejse fra Fanø er for så vidt fiktion, men dog skrevet med baggrund i breve, som han havde sendt hjem fra navigationsskolen. Samtidig udnyttes dette kapitel til at indføre læseren i den unge Hans Borgs baggrund og familieforhold.

Derefter overlades ordet til Hans Borg selv, idet de følgende kapitler med undtagelse af en lille oversigtlig indledning består af uddrag af hans mange breve.

Disse breve er skrevet bogstavret af. I de tilfælde, hvor Hans Borg har glemt et ord, er dette - for at lette forståelsen - tilføjet i kantet parantes, mens runde paranteser markerer Hans Borgs egne tilføjelser.

En tak skal her rettes til cand.mag. Gunvor Petersen for arbejdet med at renskrive manuskriptet.

Dragør lokalhistoriske Arkiv
Februar 1989

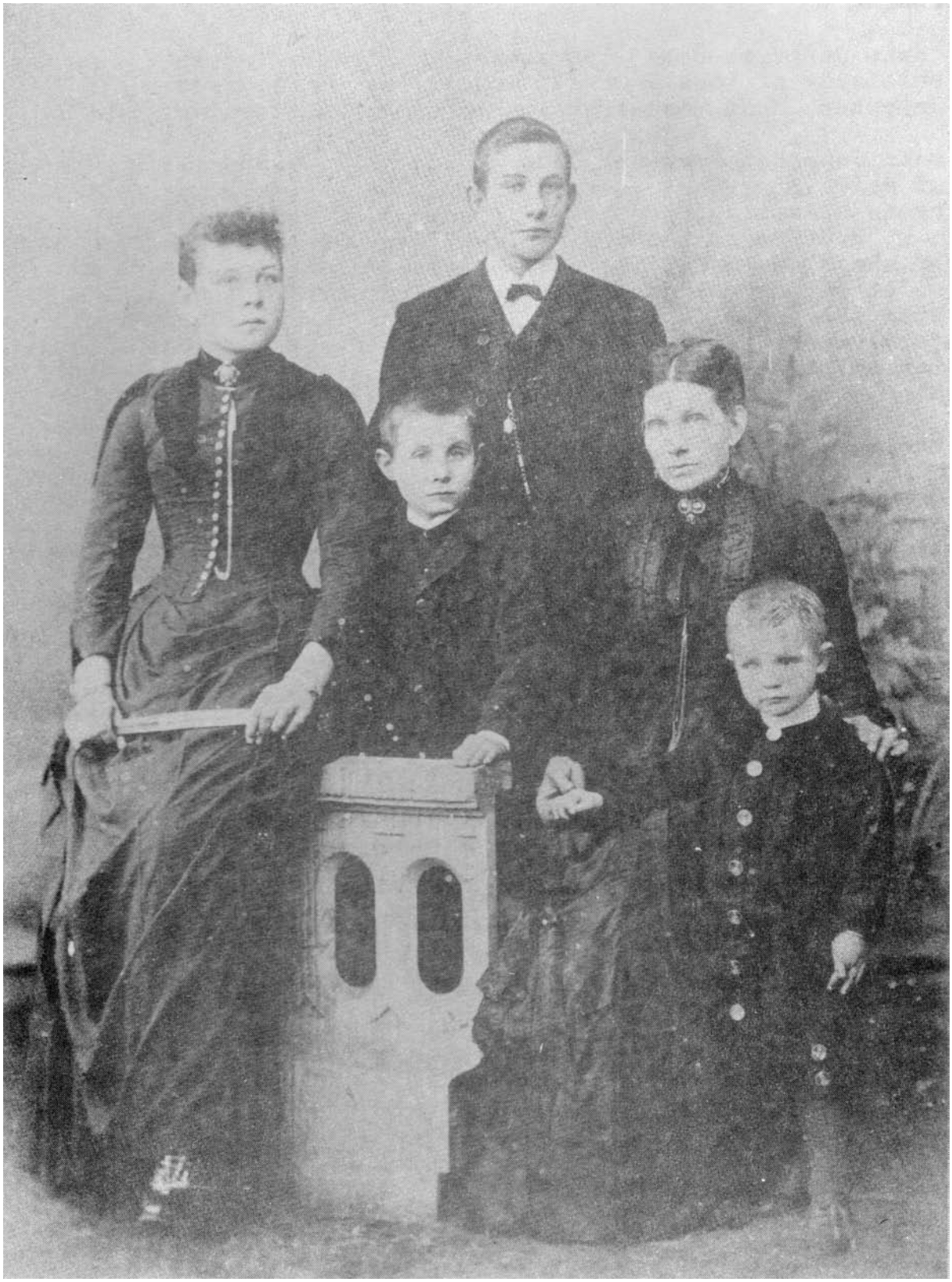

Hans Borg med sin mor og søskende fotograferet ca. 1889. Fra venstre Anna født 1874, Carl født 1880, Hans født 1872, moderen Lise Borg født 1849 og Martin født 1885

HANS JEPPESEN BORG - EN SØMAND FRA DRAGØR

Kapitel 1 - Efterår 1890

Det var varmt. Solen stod højt på himlen, og sendte sin varme ned til den sønderjyske ø Fanø i året 1890. Ude på Nordby red lå københavnerbarken "Øresund" og ventede på, at barkens jolle skulle komme til syne.

Kaptajn Albrecksen fra København stod og spejdede ind mod Nordby. Han skulle hente den unge Hans Jeppesen Borg fra Dragør. Albrecksen havde aldrig mødt ham, men hans gamle onkel i hovedstaden havde da fortalt om ham og hans familie.

Hans Borg var 18 år gammel, og han havde netop taget sin styrmandseksamen fra Fanø Navigationsskole. Forældrene, Carl Borg og Elise Jeppesen, boede i Dragør og var af en velkendt skibsrederfamilie. Elise Jeppesens far, Hans Nielsen Jeppesen "Dragørkongen", som han respektfuldt var blevet kaldt, havde været Dragørs største skibsreder. Men han var jo druknet under frygtelige omstændigheder, hvornår var det nu? nå jo, for syv år siden, i 1883. Jeppesens enke, Elisabeth Jens Hansen Snedker, havde drevet rederiet videre med syv-otte sejlskibe. De var nu alle afhændet, men hun var stadig familiens stærke og afholdte overhoved.

Kaptajn Albrecksen glædede sig til at møde den unge Hans Borg. Der blev nemlig sagt, at han skulle være meget venlig og pligtopfyldende, samtidig med at han havde været dygtig i alle sine skolefag.

I det samme kom jollen til syne ved havnens munding, og kaptajnen smed lejderen ud over rælingen. Agter i jollen sad så den ventede unge Hans Borg, som spejdede ud over vandet, medens han missede lidt med øjnene i det klare solskin.

Et øjeblik efter stod Hans Borg på "Øresunds" dæk. En høj, bredskuldret ung mand, det var han - og ved at lægge sig overskæg til.

"Goddag hr. Borg - og til lykke med eksamen," sagde kaptajnen, medens han rakte hånden frem.

"Goddag, jo mange tak, kaptajn," svarede Hans, og gav ham et fast håndtryk.

"Nu har familien i Dragør da noget mere at være stolte over," smilede Albrecksen.

"Ja, de er ganske bestemt meget glade. Jeg har da også skrevet til dem for et par dage siden, og forberedt dem på den gode nyhed," svarede Hans, som altid skrev flittigt hjem, når han var ude.

"Så ved familien også, at De ankommer til Dragør om tre dage, altså hvis vinden er god," spurgte Albrecksen.

"Jo, det ved de skam godt," svarede Hans.

"Nå, men lad mig nu vise Dem Deres kahyt, hr. Borg," sagde Albrecksen, idet han gik agterud. Hans tog sin køjesæk og fulgte efter.

Kaptajnen gav nu ordre til at lette ankeret og sætte alle sejl, så "Øresund" kunne begive sig ud på den planlagte rute nord om Skagen til Dragør, hvor man skulle sætte Hans Borg i land, for derefter at returnere til København. Hans Borg satte straks sin køjesæk og gik på dækket for at hjælpe til ved ankerspillet.

"Hov-hov hr. Borg, De er jo passager og ikke matros!"

"Ja, kaptajn, det er rigtigt," svarede Hans, "men når jeg er på et dejligt skib som dette, så kribler det i fingrene på mig. Det får mig altid til at tænke på de mange gange, jeg har været ude at sejle med min fader, og et par gange med min morfader."

"Nå ja, men så må De hellere gøre karriere ved roret, det er jo tildels det, De er uddannet til," sagde Albrecksen med et lille smil. Godt nok havde han hørt, at den unge Borg var meget hjælpsom, men det var dog første gang, at han, i sit lange sømandsliv, havde set en passager lave noget ombord på et skib.

"Ja, og maskinlære," fortsatte Hans, "der er jo efterhånden mere fremtid i dampskibene."

"Ja, det er der jo," svarede Albrecksen, og så sørgmodigt op på de flotte hvide sejl, som var ved at blive sat. Solen skinnede i dem, og det så virkelig storslået ud. "Nå, men De må hellere se at passe Deres nye opgave. Nu kender De vel revene herude ved Vestkysten?"

"Dem kan De tro, jeg kender kaptajn. På navigationsskolen lærte vi alt om de danske farvande," svarede Hans, medens han med faste skridt gik hen mod roret, hvor han nu skulle tilbringe megen tid de næste par dage.

"Øresund" lettede således fra Nordby red med Hans Borg som førstestyrmand!

"Det var vel nok pænt af lærer Drewsen at komme og sige farvel," tænkte Hans. Efterhånden fik han vendt den tremastede bark og vinkede til lærer Drewsen, som havde fulgt ham fra navigationsskolen til havnen. Drewsen vinkede igen med store armbevægelser. Han var meget stolt af Hans - ikke alle og enhver kunne sådan lige gå ombord i en tremastet bark og blive førstestyrmand. Men kaptajn Albrecksen vidste jo nok, hvad han gjorde. Den unge Borg var virkelig dygtig nok til at manøvrere et hvilket som helst skib.

Så gled københavnerbarken ud igennem Grådyb, som løber mellem Fanø og Sønderjylland. Der var en strålende udsigt oppe fra broen udover marsklandet.

"Godt vi har vinden fra den rigtige side, kaptajn," smilede Hans.

"Ja," svarede Albrecksen, "ellers kan det jo godt være svært at komme ud af Grådybet. - De er sandelig en god styrmand," fortsatte han, "jeg er aldrig kommet så hurtigt og let fra Fanø."

"Ikke det," svarede Hans med lidt generthed i stemmen. "Men jeg har jo også sejlet og været på sejlskibe, lige siden jeg var helt lille."

"Ja, det kan man sandelig se. Har De forresten fået morgenmad hr. Borg?"

"Ja, det har jeg, ellers mange tak, kaptajn. Min lærer, hr. Drewsen, inviterede mig på morgenmad."

"Jamen, jeg har ikke fået noget endnu, så hvis det ikke generer Dem, vil jeg meget gerne spise heroppe hos Dem. Jeg skal nemlig sige Dem, hr. Borg, jeg plejer altid at spise min morgenmad heroppe hvis vejret er til det, naturligvis."

"Jamen, det er da helt i orden, sagde Hans, "så er det måske derfor, der står et bord her?"

"Netop," svarede kaptajnen, som gav en matros besked om sin morgenmad.

Lidt efter kom samme matros op og satte en bakke på bordet foran Albrecksen.

"Der kom et telegram ombord lige inden vi afsejlede, kaptajn," sagde matrosen, og gav det til Albrecksen.

"Ja tak," sagde han, "det er sandelig fra rederen, her står, at vi skal laste tømmer i Frederikshavn."

"I Frederikshavn!" sagde Hans, "der er ellers ikke så store skove der, så de begynder at sælge af det."

"Det er også træ fra Norge, som et andet af rederens skibe har lagt af der til os," svarede Albrecksen.

"Nå sådan," fortsatte Hans, "jeg syntes nu også, at det var lidt mærkværdigt, at vi ikke havde last med ombord."

"De lægger da også mærke til alt," grinede Albrecksen."

"Nå, det vænner man sig til. Hvad er denne bark, 30 år gammel?"

"Det var sandelig utroligt!" udbrød Albrecksen, "den har faktisk lige rundet de 30 år."

"- og omkring de 400 brt.?" fortsatte Hans.

"Fantastisk" smilede Albrecksen imponeret, "395 brt. er det nøjagtige tal, det er utroligt, at De sådan lige med det samme kan angive alder og tonnage."

"Det har skam da også sin naturlige forklaring, kaptajn. For os drenge i Dragør var det en yndet fritidsbeskæftigelse at sidde på havnens nordre mole eller på blegeengene og holde konkurrence om, hvem der kunne tælle flest barker, skonnerter osv. Derefter gjaldt det så om at angive alder og størrelse, det har jeg og mine kammerater altid haft sjov ud af. Derfor har mange sømænd fra Dragør den evne.

Fyret ved Hanstholm kunne ses tydeligt nu. "Øresund" havde haft vinden lidt agten for tværs hele dagen, så de var kommet langt den dag.

Hans var blevet afløst for aftenen og natten, for lidt søvn skulle han jo have. Han stod nu og kiggede på Vestkysten, hvor brændingen tordnede kraftigt. Der var en skonnert, som stod på grund.

"Hvor er det synd," sagde Hans til Albrecksen, som også spejdede indefter.

"Ja, det skete under stormvejret i sidste uge, den var på rette kurs, men pludselig vendte vinden i et par minutter, tillige var der jo store bølger, og det kunne den ikke holde til. De fleste fra besætningen overlevede, men kokken blev skyllet overbord af de store bølger, og en matros druknede, medens han blev ført i land i tovstolen - tovet knak."

"Frygteligt," sagde Hans, "jeg har aldrig oplevet en sådan grundstødning, men hvis jeg skulle komme ud for det, vil jeg kæmpe for mit skib og min besætning til den bitre ende."

"Modige ord, min gode hr. Borg. Jeg har oplevet at gå på grund engang, nord for Göteborg, men vi blev heldigvis alle reddet."

"Min fader har også en gang sejlet med et skib, som forliste," sagde Hans. "Det var min faders og morfaders skib, bark Enighed af Dragør. Barken gik i kryolitfart mellem Philadelphia og Ivigtut med min fader som skibsfører. Pludselig sprang barken læk og var ikke til at redde. Besætningen pumpede og pumpede, men intet hjalp. Heldigvis kom barken Thor af Rønne, brasede bak ved Enighed og tog min fader og besætningen ombord. Kort efter sank Enighed. Forinden havde barken været til reparation, og der var agterspejlet blevet udskiftet. Der var mange gamle søfolk i Dragør, som sagde, at det var derfor Enighed sank. Ifølge gammel overtro betyder det jo ulykke over skibet, hvis man fjerner noget fra det. Inden forliset var Enighed kollideret med et isbjerg, men der var tilsyneladende ingen skade sket. Min fader mente, at et stykke af isbjerget kunne have kilet sig fast i skroget og så være smeltet i varmere vande."

"Det lyder også mere overbevisende," sagde Albrecksen, "men hvornår skete dette?"

"Jo, kaptajn, det skete for omkring 13 år siden, i 1877, så det er jo ikke meget, jeg kan huske om det, da jeg kun var fem år gammel, kun telegrammet, som kom til morfader, kan jeg huske."

"Det har sikkert også været det mest opsigtsvækkende for en lille knægt," sagde Albrecksen.

"Ja, naturligvis," svarede Hans. "Nå, men jeg vil gå til køjs nu, jeg er lidt træt, og det har alligevel været en lang dag."

"Jamen, det har det da," svarede Albrecksen, "så må De sove godt."

"Jo tak, i lige måde, god nat," svarede Hans, gik ned i sin kahyt og faldt i søvn med det samme.

Solen var ved at blive helt vågen igen, vandet var dejligt blåt, og langt ude i horisonten kunne man skimte en flok svaner, som fløj afsted.

Klokken slog fem glas, og Hans stod allerede ved roret og startede på dagens dont.

"Nå, De er nok tidligt oppe," sagde en af matroserne, som stadig undrede sig over, at "Øresunds" passager arbejdede ombord, som om han blev betalt for det.

"Ja," svarede Hans, "man må stå tidligt op, hvis man vil have noget ud af dagen."

"Det er rigtigt, hr. Borg".

I det samme kom kaptajn Albrecksen op fra sin kahyt, og gav besked på at gøre lastrummene parate.

Lidt efter drejede Hans mod styrbord ind mod Frederikshavn, hvor besætningen lidt efter, sammen med Hans, begyndte at laste tømmeret.

Hen på eftermiddagen var lasten klargjort, og Hans stod atter ved roret og nød at føre skibet. Den rigtige styrmand, som jo på en måde var blevet arbejdsløs, var udmærket tilfreds hermed, da han så kunne bruge tiden på sin yndlingsbeskæftigelse, sejlmageri..

"Sig mig, hr. Borg," spurgte Albrecksen, som netop havde set efter om toldpapirerne var i orden, "jeg hørte i Frederikshavn, at et par sømænd var blevet slået i gulvet ved et bal på Fanø, er folk derovre virkelig så brutale?"

"Nej, bestemt ikke, kaptajn. Vi var nogle unge gutter fra Dragør derovre, og vi er kun ude på at lave sjov. Der blev blandt andet holdt en bazar til fordel for den tekniske skole. Vi fra Dragør fik sat et optog i gang. Vi lavede en stor brig af pap og træ, der var syv fod lang, og riggen var ti fod høj, vi gik rundt i

dansesalen med den og sang en melodi, som vor lærer havde digtet. Det var virkeligt festligt. Bagefter solgte vi appelsinerne, som briggen var lastet med, til tyve øre stykket. Vi var alle klædt i sømandsdragter, med hvide bukser, blå kraver og hvide skjorter. Bagefter dansede vi til klokken fire om morgenen, hver med sin "blomst", som pigerne kaldes, og så svang vi fanøpigerne så hætter og skørter stod i ét - det var utroligt morsomt og sjovt."

"Ja, det skal jeg nok love for," svarede Albrecksen, "jeg mente jo nok, at fanøballerne var rare og rolige."

"Jamen, det er de virkelig, kaptajn - det er ikke noget, som man lige glemmer."

I mellemtiden var det begyndt at regne stille, og selv om Hans ellers ikke var bange for den smule regn, der kom, tog han alligevel imod tilbuddet om at tilbringe aftenen i kaptajnens kahyt sammen med styrmanden og et par stykker til - det måtte jo fejres, at Dragør-sømanden havde bestået sin eksamen.

Den næste morgen stod regnbuen smuk og strålende på den danske himmel, solen havde atter fået magt, og de sorte regnskyer var nu drevet bort.

På storerøjlråen var Hans og en matros ved at underslå et af styrmandens nye sejl.

De rundede Kronborg, som med sine irrede kobberspir så storslået ud, og som tit giver en dansk sømand en lille tåre i øjet. Men efterhånden som vejret blev mere og mere klart, kunne Hans' smil ikke lade være med at blive større. Enhver rigtig dragører er altid glad for at komme hjem igen, og derude, endnu langt væk, lå den kære by.

"Er det Dragør, du stirrer efter?" spurgte matrosen.

"Ja, helt derude på østspidsen af Amager," svarede Hans. "Ak ja, så skal jeg snart gense mine kære forældre og søskende og min bedstemoder - ja, hun har såmænd også været skibsreder eller -inde, om man vil, hun kørte min morfaders rederi videre med syv-otte skibe - og alle tanterne og onklerne, og fætrene og kusinerne. Det bliver helt rart at være hjemme og have det lidt festligt sammen med dem."

"Er der slet ikke en speciel pige, du savner?" spurgte matrosen lidt frejdigt.

"Jo, det er der da - min kusine Elisabeth, som er datter af min tante Christine Stautz. Min kusine går for at være en af de børnebørn, der har arvet min bedstemoders skønhed, og selv om min kusine kun er otte år gammel, så følger hun godt med," svarede Hans.

Så bliver det jo spændende at høre om senere," fortsatte matrosen, "det kunne jo være, at jeg kiggede ind en dag."

"Så skal du være meget velkommen," svarede Hans og klatrede derefter ned sammen med matrosen.

Senere på eftermiddagen tog Hans sit pæne tøj på, og afventede nu kun ankomsten til Dragør. Han var spændt på om de ville komme og tage imod ham allesammen. Selvfølgelig ville hans forældre og søskende og bedstemoder være der, og hans moders fem søstre ville måske også komme, eller i al fald ville de være på Dragør, så han kunne hilse på dem. Derimod ville tante Anna og onkel Peter Mærsk Møller ikke være der - de var jo flyttet til Svendborg allerede for fem år siden.

"Øresund" sejlede nu forbi København, hvor man virkelig så Sundets travle trafik. Flere matroser hilste på Hans, som stod oppe på broen og kiggede ud over det strålende hav.

Lidt efter begyndte Amager at dukke frem, og Hans nød i fulde drag synet af den dejlige, flade ø med sine små landsbyer, hvor kirketårnene ragede højt op. Dér var Tårnbys kamtakkede tårn, dér Hollænderbyens specielle, slanke spir, og dér på spidsen, inden Amager runder, kom Dragør kirkes skifertækkede spir til syne, og de små gulkalkede huse var helt tydelige.

"Der er mit fødehjem, kaptajn, gode gamle Elisenborg." "Er De født hos Deres bedsteforældre?" spurgte Albrecksen.

"Ja, det er jeg, alle mine ældste fætre og kusiner på min moders side er født der, det er en rigtig god tradition, så De kan nok forstå, at vi holder meget af det hus!"

Hjemme i Dragør kom familien kørende i et stort optog fra Elisenborg, hvor de havde sat hinanden stævne. To fiskere, som stod og snakkede på Vestgrønningen, opdagede optoget.

"Det må helt bestemt være i dag unge Borg kommer hjem," sagde den ene fisker, som beundrende så den store sømandsfamilie komme kørende.

"Ja, og se!" svarede den anden fisker, "fru Jeppesen er kørende i den gamle vogn sammen med hr. og fru Borg og deres børn - den vogn som kun hun og skibsreder Jeppesen brugte, nu bliver den kun brugt ved særlige lejligheder som i dag.

I mellemtiden nåede optoget helt ud af Elisenborgs store træbeplantning, og de to fiskere kunne nu se, at hele familien kom.

"Nej - sør'me om ikke resten af fru Jeppesens døtre også er der i deres stadsdragter sammen med deres mænd og børn, det er virkelig storslået," fortsatte fiskerne ivrigt i munden på hinanden.

Jo, det var rigtigt, forrest kørte Hans' bedstemoder, forældre og søskende, derefter alle tanterne og onklerne, og hans fætre og kusiner.

Uventet kom optoget forbi de to fiskere, som løftede på deres kasketter og glædede sig over de muntre ansigter. Dybest bukkede de for fru Jeppesen, som de syntes specielt godt om for hendes venlighed og velgørenhed på Dragør.

Ombord på Øresund udbrød Hans pludselig: "Se! Jeg vidste de ville komme allesammen."

"Det er en ufattelig stor familie, De har, men hvem er det, der kører forrest?" spurgte Albrecksen.

"Det er såmænd min kære bedstemoder, mine forældre og søskende."

I det samme blev sejlene på "Øresund" strøget, ankeret kastet, og på havnens nordre mole så Hans allerede sine tre søskende komme gående, så de kunne møde ham først. Hans sagde farvel til besætningen og blev sejlet ind af den frejdige matros.

"Hans! Hans!" råbte 5-årige Martin og 10-årige Carl smilende, de var løbet det sidste stykke.

"Goddag med jer to," sagde Hans og smilede tilbage. Hvor var de dog vokset på det halve år, han havde været væk.

Længere inde på molen så Hans sin 16-årige søster Anna, som kom gående, rank og stolt, men hun kunne alligevel ikke lade være med at gå lidt raskere til, da hun så Hans forude.

Jollen nærmede sig nu slæbestedet, og Hans kunne se sine forældre og sin bedstemoder, i hendes maleriske amagerdragt som altid, stå ud af vognen. Moderen og bedstemoderen stod med små lommetørklæder fremme, og hans fader måtte også rømme sig, da sønnen stod på Dragørs jord igen, og var kommet hjem med så flot et resultat.

"Hans," sagde moderen, "endelig kom du!"

"Velkommen hjem og til lykke," fortsatte faderen. "Mange tak," sagde Hans.

"Ja, vi har sådan savnet dig allesammen," sagde bedstemoderen.

"Ah bedste, hvor ser du dog strålende ud - som altid," og han omfavnede dem alle tre.

"Hvordan går det, moder?" spurgte Hans.

"Ak ja, det går min dreng, men det varer lidt endnu." - Hans' moder var nemlig gravid endnu engang, og de glædede sig alle, da forældrene allerede havde måttet lægge to små børn i skibsreder Jeppesens gravsted på Store Magleby kirkegård.

Nu kom resten af familien: tante Emma, enke efter onkel Adrian Johnsen, tante Marie, enke efter onkel Niels Mørck, tante Mathilde og onkel Louis Rosenkold, tante Christine og onkel Hans Stautz og endelig tante Nicoline og onkel Hans Isbrandtsen. Af alle fætrene og kusinerne lagde Hans naturligvis mest mærke til Elisabeth Stautz, som jo så strålende ud, i sin nye kjole.

"Nå, Hans," startede bedstemoderen, "vi må hellere køre hjem til Elisenborg."

"Ja," fortsatte moderen, "vi har nemlig en lille overraskelse til dig."

"Næ, hvor spændende!" udbrød Hans, medens han lagde sin køjesæk op på bedstemoderens vogn.

Og således kørte hele familien tilbage til Elisenborg, medens man ombord på "Øresund" atter satte sejlene og lod hornet lyde fire gange, som et farvel til den landsatte passager.

På vejen hjem fik Hans en masse spørgsmål, som han besvarede med glæde, da han jo i over et halvt år kun havde snakket med familien gennem breve.

Da de ankom til Elisenborg, gik de allesammen op i den store sal, som var pyntet og festliggjort.

"Nej, hvor er det flot og herligt," udbrød Hans, "ligesom før i tiden."

"Ja netop," svarede bedstemoderen, og de huskede alle- sammen de mange storslåede fester, som var blevet holdt i skibsreder Jeppesens tid. Nu skete det ikke så ofte mere, og denne dag var derfor noget, hele familien var glad for.

Hans åbnede dansen med sin moder, og var lykkelig for at være hjemme igen. De havde det alle dejligt og dansede til langt ud på morgenen.

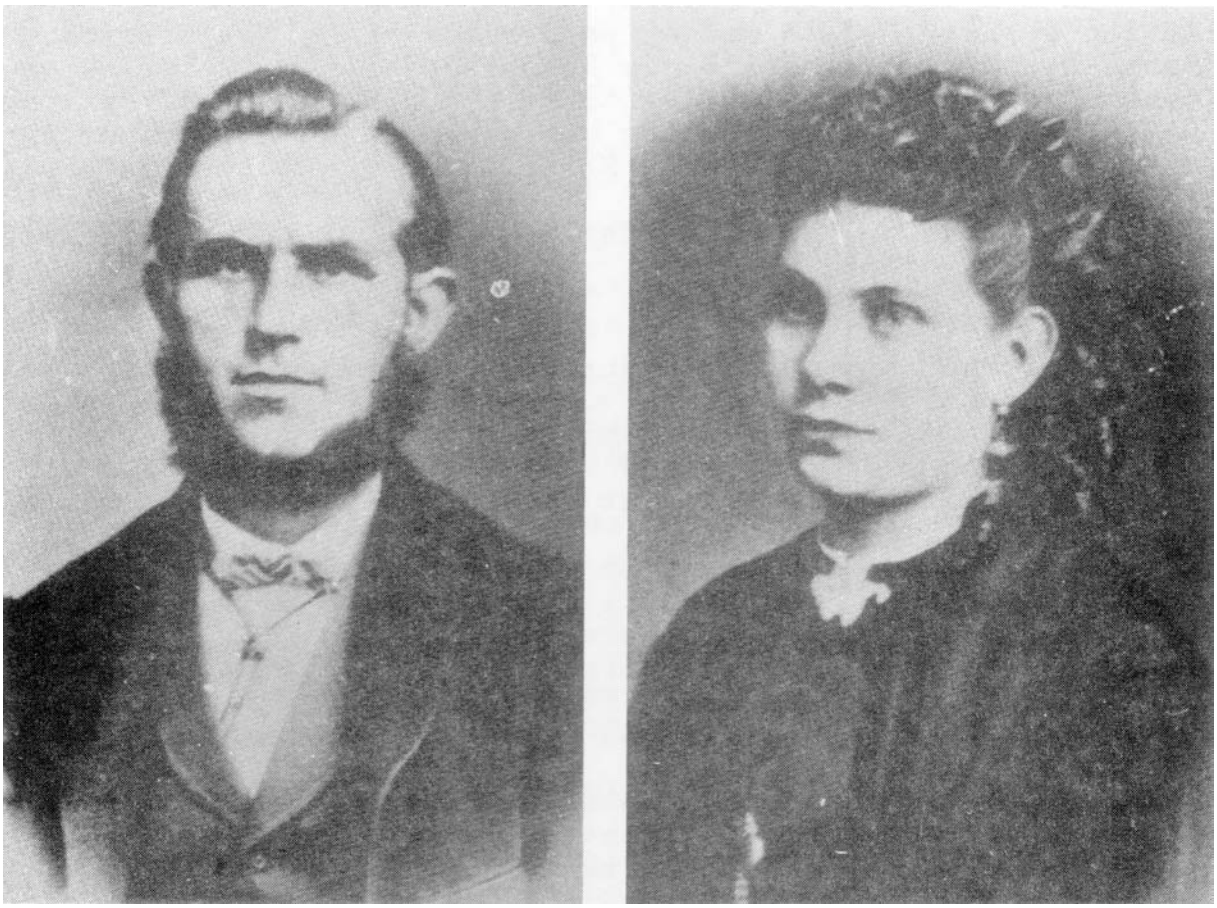

Hans Borgs forældre, Carl og Lise Borg,

omkring 1872 da han blev født.

Kapitel 2 - 1901

Hans Borg sejler med damperen "Holland" af København, som 2. styrmand. "Holland" hørte til Dampskibsselskabet Nordsøens flåde, som ejedes af Alfred Christensen, der flere gange omtales i Hans Borgs breve. "Holland" sejlede på forskellige europæiske havne og endte i slutningen af året i Århus.

Harburg d. 14. 3. 01.

Kære Forældre

Tak for alle Brevene, som jeg modtog, da jeg kom ind. Det er nu først i Dag, at jeg har faaet Lejlighed til at besvare dem. Vi ankom hertil d. 12de og har i den Tid losset 560 Tons Kridt, gjordt Laster klare, og har for øjeblikket 400 Tons Oljekager i Skibet, saa I kan nok forstaa, det har gaaet baade Nat og Dag. Men nu er det Gud ske Lov ogsaa sidste Rejse vi gør for denne Købmand. Saasnart denne Last er ude af Skibet, skal vi laste Kul til København; i Dok og saa Last til Island.

At jeg ikke huskede Eders Bryllupsdag, kære Forældre, passer ikke. Fra Blyth afsendte jeg et Brevkort, hvori jeg gratulerede. Der var nemlig daarlig Tid at skrive, paa Grund af vi kom ind det ene Højvande og gik det næste. .....

Aarhus d. 31. 12. 01.

Et rigtigt godt og glædeligt Nytaar ønskes Eder kære Forældre og Sødskende. Tak for det gamle og alt godt, hvad jeg har haft fra Eder kære Forældre. Derefter en hjærtelig Tak for alle de nyttige Sager som var i Pakken; jeg har desværre intet at give i Julegave denne Gang, men saa kan det jo komme ved en anden Lejlighed.

Julen fik vi dog ved Land, men for mit Vedkommende var den just ikke saa god, da vi laa under Kulsporet og lastede. Vi spiste inde i Kahytten, sammen med Kaptajnen, som holdt en Tale til at begynde med, angaaende Julefesten. Derefter sang vi Glade Jul, alle staaende, og saa gik vi til Bords. Andesteg, Rødkaal og Dessert, samt forskellige Slags Vine.

Efter Maaltidet begyndte vi at spille Kort, men efter 1/2 Times Forløb, maatte jeg op og passe Lastningen. Juledag fik vi forloren Skilpadde til Frokost. Kraasesuppe og Steg til Middag.

3die Juledag gik vi fra Burnt Island og ankom her i Gaar, saa nu faar vi jo ogsaa Nytaar ved Land, hvorom jeg saa senere skal skrive.

En kærlig Hilsen sendes Eder Alle i Hjemmet kære Forældre. Eders hengivne Søn

Hans J. Borg

Kapitel 3 - 1902

"Holland" bliver oplagt, og Hans Borg bliver efter en tid antaget som 1. styrmand på S/S "Wineland". Dette skib hørte også til Dampskibsselskabet Nordsøens flåde. "Wineland" og Hans Borg sejlede i begyndelsen også på Europa, men i løbet af året blev damperen chartret ud, og det var det skib, som førte Hans Borg til Newcastle, Hamborg, Middelhavet, Det indiske Ocean og Kina Søen, for til sidst at ende i Port Arthur i det fjerne Østen.

Aarhus d. 27. 1. 02.

Kære Forældre

Som I jo nu vide er "Holland" oplagt, og 1ste Mester og jeg blevne om Bord paa halv Gage og egen Kost. Den bliver nok Smalhans, da al Skibets Proviant er laaset inde, saa vi skal altsaa købe hver Smule selv. Det var nu ingen videre pænt Træk af Kaptajnen, men han har vel sine Grunde, hvorfor han gør det. Han lovede os at gaa ind paa Kontoret og prøve om vi kunde faa Kostpenge, men endnu have vi intet hørt fra ham.

Hvis det kan lade sig opføre, kommer jeg hjem en Søndag, men jeg vilde gærne have mine Sko sendt, da jeg nu ikke har Raad til at købe nye, og de andre ere revnede baade her og der, saa jeg har faktisk ingen Landgangssko.

Et par nye Træsko, har jeg købt, de ere gode nok til at gaa paa Torvet med. Nu faar jeg jo prøve, hvad det er at leve af egne Midler. .....

Aarhus d. 31. 1. 02

Jo, det er fuldstændig rigtig, hvad Strø fortalte, vi ligge for halv Gage og egen Kost, men hidtil har vi jo klaret den, om at gaa i Land og spise kan der selvfølgelig ikke være Tale; vi bixer selv om Bord. I Gaar fandt jeg et gammelt Hvidkaalshoved i Grøntkassen, det hulede vi ud, fyldte det med salt Flæsk, kogte det og spiste saa "fyldt Hoved". I kan tro det var delicat. I Dag skal vi [have] Spegesild, som jeg skal i Land og købe, samtidig tager jeg Brevet med.

Om at komme hjem paa Søndag bliver der desværre ikke noget af, jeg havde Brev fra Kapt. i Gaar, han mente vi kom ud at sejle i en af Dagene; det er dog aldeles ubestemt, men næste Søndag er nok alting mere settled, saa tænker jeg nok, der bliver en lille Chance. .....

Newcastle d. 11. 9. 02.

Ja, jeg er nu vel anbragt om Bord i mit nye Skib, og med de bedste Forhaabninger gaar jeg Fremtiden i Møde. En ny Kaptain ankom i Gaar, sammen med Frue; de bleve vist gifte Dagen før de afrejste og nu skal Bryllupsrejsen vel være med "Wineland". Jeg har ikke talt meget med ham endnu, da de bo i Land paa Hotel. Den forrige Captain er afrejst; han fik Brev fra Alfred [ejeren af Dampskibsselskabet Nordsøen] om at komme hjem, og faa et andet Skib, sandsynligvis "Rusland". Han var umaadelig glad ved det, da alt her om Bord er i en Redelighed, som man daarlig kan tænke sig. I de første 10 Dage komme vi dog ikke ud at sejle, saa vi har jo Tiden for os; der er endnu ingen som aner hvor vi skal hen, ikke en Gang den nye Kaptain.

Assurancen fordrer jo en hel Del, for at assurere den, saa vi faar omtrent et nyt Skib ud af det. Skade kun der er saa daarlig Besætning, saa det bliver et Spørgsmaal om jeg kan holde den vedlige. Vi ere kun to Styrmænd, 6 Matroser, Tømmermand og Baadsmand, det er akkurat 1 Mand til hver Baad, hvis vi da skal bruge dem alle paa en Gang. Det lader dog til at den nye Kaptain ikke er saa bange for dem derhjemme, som den anden, saa Skibet kommer vel nok i nogenlunde Forfatning inden vi kommer ud at sejle. .....

Hamburg d. 30. 9. 02.

Vi ere nu ankomne til Hamburg og er i Gang med at laste allerede. Turen gaar til Port Arthur og Wladivostok, og er det Stykgods, mest Maskindele vi laste. Indtil videre er Skibet ikke fragtet, paa Kysten kommer vi næppe til at sejle, da efter Kaptajnens Udsagn "Wineland" er saa godt kendt, de vil hverken eje eller have den, saa Turen bliver maaske ikke saa lang alligevel, men i hvert Tilfælde forsyner jeg mig nu med Tøj for et mørkt Sæt, og 2 hvide, foruden en Del andre Genstande. Hvis det var muligt, vilde jeg gærne have min Overfrakke sendt hertil, da jeg nok faar Brug for den. Ligeledes hvis

Fatter vilde af med sit nye Instrument, for gode Ord og billig Betaling, samt om Nelly kunde gaa op i vort gamle Hus, og finde nogen gode Romaner, jeg skal nok saa faa en kinesisk Vifte med hjem til hende.

Jeg har det ellers rigtig godt, men en Del Bryderi er der jo, med dette Stykgods Væsen til forskellige Pladser. Skibet er fragtet af en kinesisk Købmand for 94.000 Mark ud til de første Pladser, men faar vi ikke Last nok her, har han Lov at sende os til Middelsborough eller Antwerpen og laste fuldt. Den 7de paa Mutters Fødselsdag er det Meningen vi skal gaa herfra, men inden den Tid, skal jeg nok sende Adressen til 1ste Plads, vi kommer paa. .....

Hamburg d. 14.10.02

Tak for begge Pakkerne, kære Forældre, der er modtaget i god Behold. Æblerne har jeg allerede gjort Kaal paa, saa mine Tænder ere saa ømme, at jeg daarlig kan tygge.

Alt gaar ellers sin jævne Gang; som Styrmand om Bord i "Wineland" maa man næsten være mer Kontorist end Sømand. Jeg har faaet lavet mig et Kontor op paa Dækket, og der sidder jeg næsten hele Dagen, da der jo er et forfærdeligt Skriveri med en saadan Last. Under Overbygningen er mit Kammer, et Værelse nogenlunde som Kabinettet hjemme hos os, kun højere til Loftet, det er en 2den Klasses Kahyt, som Kapteinen har givet mig Lov til at lave om.

Jeg havde i Gaar Brev fra Inspektøren, hvori han anmoder mig om at gøre alt for at faa Skibet i Orden, koste hvad det vil, ligeledes om at bruge den af Selskabet reglementerede Uniform. Distingtionerne har jeg faaet sendt, men ingen Tøj til at sætte dem paa, saa det er atter en Udgift. Vi skal nu gaa herfra til Middelsborough paa Torsdag Morgen, lade der en Del Jern, saa til Antwerpen, hvor vi skal gaa fra d. 22de i denne Maaned. Hvilke Penge alligevel at kaste væk, gaa til England med et Skib, som koster 800 Kr. daglig, for lumpne 300 Tons Skyld, naa ja, det kan jo egentlig være mig ligemeget, jeg skal ikke betale. .....

Hans Borg i dampskibsselskabet "Nordsøen"s styrmandsuniform 1898

Middelhavet d. 13. 11. 02.

Da vi nu nærme os Port Said, indsejlingen til Suezcanalen og det røde Hav, vil jeg i Aften sende Eder nogle Linjer, da jeg næppe faar Lejlighed i Morgen. Det er nemlig Captainens Mening ikke at tage Kul før vi komme til Colombo, i saa Fald bliver det jo blot at passere lige igjennem.

I Dag ere vi lige en Fjerdedel af Vejen til Port Arthur, 17 Dage ude, det vil da sige, hvis intet kommer i Vejen. Vi skulde være cirka 68 Dage om Rejsen, saa vi har jo god Lejlighed til at gøre lidt ved Skibet, som forresten er slemt forfaldet.

Jeg har haft en Del Bryderi denne Rejse, vi har nemlig haft mere Vand i Lasten end Skibet kan taale, saa en Del af Ladningen er sandsynligvis beskadiget. Fra min Side stammer det nu ikke, da alle Lasterne bleve rengjorte i Newcastle, og vare saa rene som Moders Vask hjemme. Kaptainen og jeg ere af den Mening, at det er fra Maskinen, de ikke forstaa at sætte de forskellige Pumper i Gang. I Malta fik vi det dog i Orden, saa nu faar jeg atter lidt Ro paa mig. Godt er det at Kaptainen tager alt saa roligt som han gør, for ellers vilde det just ikke være saa behageligt. Han er umaadelig flink, betror mig saa at sige alt angaaende Skibet, saavel Navigationen som Arbejdet; jeg sidder ogsaa det meste af Dagen paa Broen i min Flugtstol og enten læser eller skriver, hvad jeg nu har Lyst til. Ham selv og Fruen ser man en eller to Gange om Dagen, naar de promenerer under Solsejlet. Vi har haft et sjældent godt Vejr, hele Rejsen, endnu har vi ikke haft det saa overmaade med Varme, i det røde Hav bliver det jo nok lidt lummert, men efter Beskrivelserne er det den bedste Tid; det højeste Varmen stiger til [er] 65 Grader; forresten har vi jo Solsejl over hele Skibet, kan gaa hen og faa sig et Styrtebad naar man [har] Lyst, det værste bliver jo med det kolde Drikkevand, men det er jo egentlig kun Bagateller.

Port Said d. 14
Jeg blev afbrudt i Gaar med mit Skriveri, da der var noget i Vejen med Rorgrejerne, og har først haft Lejlighed nu til at fortsætte Brevet. Vi kom ind for en Time siden og er allerede straks klar til at gaa igjen, endskøndt vi skal have 150 Tons Kul. .....

Indiske Ocean d. 30. 11. 02.

Da vi i Dag lige er Halvvejen til Port Arthur, vil jeg i den Anledning sende nogle Linjer til Hjemmet. Vi har det lidt med Varme, men ikke just saa overdrevent; det er jo den bedste Tid paa Aaret, at vi kommer igjennem de hede Zoner, saa det er ikke meget varmere end en hed Sommerdag hjemme. I Kamrene kan vi dog ikke være, men vi har ogsaa Solsejl lige fra For til Agter, saa paa Dækket baade spiser og sover vi. De eneste som ligge inden Døre, er

Kaptajnen og Fruen; Bestiklugaret er i dette Skib kun benyttet som Sovekabinet. Hvad der henhører under Navigationen har jeg i mit Kontor, hvor Kaptainen saa kommer hen og regner ud om Middagen, hvis det da passer ham. Ellers ligge de begge to under Sejlet agter hele Dagen igjennem, og om Aftenen før de gaar til Køjs tager de en Promenade hele Dækket langs, hvor der er Længde nok at molevere sig; 300 Fod ret ud ad Landevejen, saa for den Sags Skyld kunde man jo gærne have en Cyklebane. Det eneste vi mangle er vor gode hjemlige Mad, men det er jo noget man ved, hvorledes det bliver, før vi gaa paa de Farter. I Dag har vi dog været heldige og faaet fersk til Frokost, nemlig Flyvefisk; det blæste temmelig frisk sidste Nat, saa jeg lod hænge 6 Lanterner langs Siden udenbords, og Resultatet var 34 smaa Fisk .....
Der blev kaldt paa mig, at Badekarret var i Orden og har jeg nu lige været nede og faa mig et Bad, hvilket vi pleje at faa hver Morgen .....

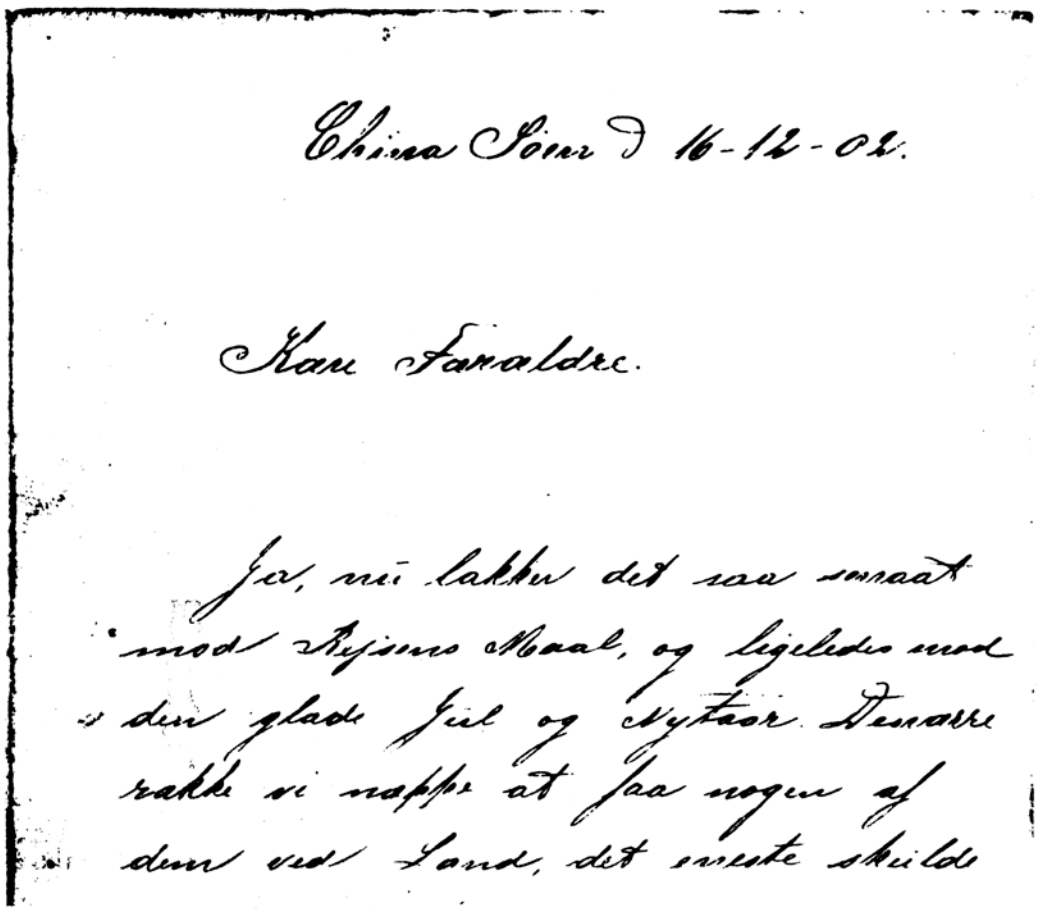

China Sea d 16-12-02.

Kære Forældre.

Ja, nu lakker det saa smaat mod Rejsens Maal, og ligeledes mod den glade Jul og Nytaar. Desværre rakke vi næppe at faa nogen af dem ved Land, det sneste skulde

China Søen d. 16. 12. 02.

Ja, nu lakker det saa smaat mod Rejsens Maal, og ligeledes mod den glade Jul og Nytaar. Desværre række vi næppe at faa nogen af dem ved Land, det eneste skulde være om vi kunde række Port Arthur Nytaarsaften. Imorgen komme vi til Labouan, den sidste af vore Kulstationer, derfra gaar det saa directe til Siberien. Nu skulde vi ogsaa være over det værste med Hensyn til Varmen; endskøndt vi har just ikke haft det saa overdrevent hedt. ..... saa det er egentlig kun Maskinpersonalet, som har mærket det. Naar vi nu om en 14 Dages Tid, kommer op imellem Isstykkerne, bliver det vor Tur paa Dækket, men det er vi jo lidt mere vant til

Ja, kære Forældre, nu ved jeg ikke mere der kan intressere. Et rigtigt godt Nytaar, med hjertelig Tak for det Gamle ønskes Eder Alle i Hjemmet, kære Forældre og Sødskende.

En kærlig Hilsen fra
Eders hengivne Søn
Hans Borg

Kapitel 4 - 1903

Hans Borg sejler stadig med "Wineland", som fører ham fra Port Arthur til Wladiwostock, Yokohama, Hongkong og Nagasaki. Sidst på året bliver der dog problemer med sejladsen, da der ingen last er til "Wineland", og damperen ligger stille med officererne ombord.

Port Arthur d. 8. 1. 03.

Kære Forældre

Tak for alle Brevene, som jeg modtog, da vi ankom. Vi rakte lige at komme ind Nytaarsdag om Formiddagen, men gik i Gang med at losse strax. Det var nu ikke efter Beregningen, vi troede dog at efter 2 Maaneder i Søen, vi skulde have vor Helligdag i Fred, men nej.

Julen havde vi i det kinesiske Hav, og var den omtrent som den plejer at være i Søen med Damperne. Paa Grund af Heden maatte vi spise paa Dækket, Spisesedlen lød paa Kalkun og Kylling med forskellige Slags Gemyser, Kager og Vine til. Juledag stod den paa Kraasesuppe og 2den Juledag havde vi det saa koldt som om Efteraaret hjemme. Nytaarsaften var lidt kedelig, da vi den Gang nærmede os Landet, og havde en Del Taage, saa hver Vagt maatte spise for sig. Den stod paa Grisesteg, slagtet Dagen i Forvejen.

Jeg havde Vagt fra 8-12, saa begge Kanonerne vare ladte; samtidig med de gik af ved 8 Glas stillede vi Alle udenfor Bestiklugarsdøren og ønskede Capt. og Fruen et godt Nytaar. Da vi jo ere 7 Timer foran, stillede vi om Morgenen 7, 12 med en Kop Kaffe og en Rommeneser og ønskede alle vore Kjære i Hjemmet Glædeligt Nytaar, selv Fruen maatte tidlig op og skaale.

Vi have nu ligget her i 8 Dage, men [er] ikke nær færdig endnu; naar det en Dag falder ind med daarligt Vejr, nægter Kineserne at arbejde. Alle de Ledende her er mest Evropæere, ellers Resten som Slaver.

Byen er ikke ret stor, det meste man ser er Fæstninger og Manuarer, det er jo "Ruslands" Garnisonsby i Østen. Alting er umaadeligt dyrt, jeg havde tænkt at købe nogle Skind med hjem, men de ere næsten ikke til at faa for Penge. Her

er forfærdeligt koldt, men Folk, som ere [her] trøster os med, det er værre i Vladivostock, her har vi 8 Graders Frost, der gaar det op til 25.

Jeg har det ellers udmærket, før har jeg haft gode Dage, men nu er der ingen Sammenligning. Vi har nemlig faaet en 3die Styrmand, saa nu har jeg ikke andet at gøre, end at sidde og give Kvitteringer paa de forskellige Ting, som gaar ud af Skibet. Med Captainen taler jeg 2 Gange om Dagen, Formiddag og Eftermiddag, og ellers kun en Gang imellem ned og se i Lasten. Hidtil er alting i Orden, men jeg er mest bange for, at naar vi kommer ned i Bunden af Skibet, Lasten skal være beskadiget. Det kommer dog ikke til at hvile paa mig, da der allerede er gjort Protest, men jeg vilde dog helst have at alt skal være i Orden. .....

Wladiwostock d. 27. 1. 03.

..... Vi ere nu færdige med vor lange Rejse; for Eftertiden bliver de lidt kortere. Naar vi er udlosset her, jeg tænker om 8 Dage, skal vi over til Japan og laste Kul, bestemt til Hongkong, der bliver saa Skibet chartered og overleveret til en Kineser Købmand. For hvor lang Tid er endnu ikke bestemt, maaske 1 Aar, eller maaske en Maaned. Saa skulde vi jo til at tjene de mange Penge, hidtil har jeg ikke haft andet end lige min Gage, og det svarer ikke til Forholdene her ude. I Morgen er det Kinesernes Helligdag, Nytaar, det var da min Mening at have ville været ud at sejle paa Skøjter, Sejlet er. i Orden, men Skøjterne koster 28 Kr., og da jeg næppe kommer til at bruge dem mere end den samme Dag, har jeg i Sinde at lade den Fornøjelse fare, da vi ikke har andre Helligdage end dem Folk har i Land.

Her er en frygtelig Kulde, i Dag fryser det 15 Grader. Man ser ikke andet end Is og Sne, og den dejligste Skøjtebane rundt Skibet man kan tænke sig. Vi losse en Del paa Isen, Resten til Land.

Hidtil er alt gaaet udmærket, Folk som har været her i 20 Aar, og har haft med Skibe at gøre, siger de have aldrig set saa pæn en Ladning som den vi har bragt ud. Jeg gaar selvfølgelig rigtig og kror mig, endskøndt det er Stevidorene i Hamburg jeg kan takke for det. En Del er jo stjaalet af de forskellige Kasser, men dog langtfra som der ellers har været. .....

Yokohama d. 1. 8. 03.

..... Som I se ere vi nu komne til et andet Land igjen, og skal Charteren vist oprette en fast Rute imellem Hongkong, Java og Japan. Dagen før vi gik fra Java, havde han [kaptajnen] Brev fra Alfred, hvori denne tilbød ham "Polarstjernen", som saa skulde komme ud i Løbet af August. Det lod til at han vilde modtage Tilbudet, og for vort Vedkommende vilde vi ogsaa gærne (se) en Kollega, da vi saa at sige er den eneste danske Damper herude i Farten. Det bliver jo en Slags Langfart igjen; efter at have haft 16 Dage i Søen, maatte vi ind og have Bunkers, da vi havde haft daarligt Vejr, og Bæstet sluger jo 27 Tons i Etmaalet, saa 500 Tons rækker jo ikke ret langt.

Det er forresten kedeligt, at vi bleve saa meget forsinkede, da den japanesiske Verdensudstilling blev lukket i Gaar. Med os gaar det dog endda, men en af Passagerene, en Professor, som har rejst i Java og Borneo i det sidste Aar, for at samle Ting sammen dertil, var aldeles fra Forstanden. Jeg foreslog ham at tage hans Pakkenelliker op af Lasten og holde Udstilling paa Agterdækket, saa vi dog fik noget [af] det at se. Først vilde han ikke, men da jeg [fik] Fruen og 2 af de kvindelige Passagerer til at støtte Forslaget, gik han tilsidst ind paa det. Men Gud fri os, sikke noget Møg, en ren Maskandiserbutik, lige fra gamle fedtede Straahatte til Slangeskind og gamle Sværd, Spyd, ja selv Mavebælter havde han samlet paa. Sikken et Grin der blev, gal som en Tysker blev han jo, men [værre] blev det, da 1ste Mester og jeg tog hver en Hat paa med Fjer i, et Sværd og Bue i Haanden, og begyndte at duellere. Den stakkels Professor var ved at gaa ud af sit gode Skind; naa, nu er han i Land med Stadsen, og han har lovet os, at sørge for, vi nok skal faa noget mere at se.

Ja, havde vi ikke Passagerene at holde os til, saa vilde det ogsaa være kedeligt mange Gange; i det hele taget naar Rejsen er længere [end] en Uge, ere vi alle lumsk ked af det, da den jo saa stadig staar paa Preserve og hjemmebagt Brød, som just ikke er det bedste. Jeg tror nok vi er faldet lidt af paa den allesammen mere eller mindre. Den eneste som holder sig er Fruen, hun er snart aldeles uformelig, Hænder og Fødder ligne mere Fedtklumper end Lemmer. Vi lever ellers udmærket, men den Kost vi faar, passer ikke i disse Zoner. Havde det været hjemme i vore egne Farvande troer jeg nok, jeg vilde have lagt mig ud, med det magelige Liv man fører. Jeg har nu ialt 24 Kinesere til at holde Talje og passe paa der ikke bliver stjaalet af Ladningen, saa jeg har faktisk intet andet at efterse end at Ladningen er stuvet, saaledes at Skibet kan

sejle, og dertil har jeg jo 2den og 3die Styrmand, saa det er jo et helt Slaraffenliv, hvad Arbejdet angaar. Naar vi kommer til Hongkong bliver der dog forhaabentlig Forandring, hvad Restaurationspersonalet angaar. Vi faar saa 6 Kinesere i Stedet for de 3 Evropæere vi har. Det bliver saa flere forskellige Retter, lidt af hver, saa bryder man sig ikke om det ene, tager man det næste. Hvad jeg savner mest er Spegesild og Fedtebrød, det er umuligt at faa herude, saa Livet har saavel sine gode som daarlige Sider.

Vi skal nu losse den halve Last her, og saa til en anden Plads, som hedder Kobe, med Resten. Fra Kobe gaar vi saa til Moje efter Kul til Hongkong; der skal vi i Dock, saa jeg faar vist min 31te [Fødselsdag] ved Land denne Gang. Jeg sender hermed en Anvisning samt nogle Frimærker til Nelly. Fra Hongkong har jeg saa tænkt at sende lidt Forskud af Procenterne til Pianoet. Til Gengæld skal hun saa samle alle Bladene sammen ind fra Storstuen, og sende mig hver Maaned, naar hun klipper Kanterne af ere de ikke saa dyre, ligeledes et Par Ord hvor langt hun er kommen med Musiken. Vi har ogsaa, som I se paa Fotografiet kostet os et Instrument, som jeg har tænkt at købe selv, naar vi en Gang skal hjemefter. "Monkey' har jeg bestemt til Adrian, desværre kan den ikke sendes pr Post, ellers vilde jeg sende den samtidig med de andre Ting fra Hongkong. Fruen har lovet mig at gaa med i Land her og købe et helt Thestel, da de ere billigere end i Kina.

Ellers gaar alt som sædvanlig; jeg har det udmærket, kommer godt ud af det [med] Kaptainen, og venter nu kun paa han snart har tjent nok saa han kan rejse hjem; det kunde jo saa tænkes at jeg kunde faa den for et Par Rejser. Det [er] dog noget som alt kommer an paa Madammen, men at se til ere de lige pengegridske begge to. .....

Hongkong d. 28. 8. 03.

Tak for Brevet og Gratulationen, som jeg modtog ved Ankomsten hertil. I Morgen oprinder jo den store Dag, og bliver det jo en extra Udgift. Desuden falder det saa uheldigt som det vel kan, om 4 Dage er Charteren forbi, og da Skibet ikke i den Tid, det har været chartered, har gjort den Fart, men brugt flere Kul end som Certepartiet stipulerede, er der nu et forfærdeligt Kval med at faa de Penge, vi har tilgode.
Kaptainen er saa led og ked af det, saa han gider ikke se hverken Skib eller

noget andet. Han er i Land, det meste af Tiden, telegraferer baade til Herodes og Pilatus, men faar ingen Svar. I Morgen bliver vi udlosset, men har endnu ingen Ordrer, og Skibet kan ikke gaa før vi har været i Dok. Da Charteren er forbi kommer vi vel saa til at sejle for egen Regning eller bliver maaske solgt. Da vi vare i Japan var der nemlig flere om Bord at se paa Skibet, og enkelte syntes at være godt tilfreds med det, men det var dem vist temmelig dyrt. Dog det kan maaske ordnes, saa der er Sandsynlighed for, at de ligge i Underhandling angaaende Salget, og derfor vi ingen Ordrer faar. Der er nu ingen af os saa overvættes glade ved det, da vi jo alle har det godt, og nu ere blevne vante til Klimaet, saa en lille Tid endnu vilde vi nok blive herude.

Jeg sender nu herfra 2 Kasser med forskellige Smaating hjem, som medfølgende Liste udviser. Kasserne kommer jo næppe saa hurtig som Brevet, da de blive sendt som Fragt. Der maa jo kunne laves et helt japanesisk og kinesisk Værelse ud af det, det er delvis Ting jeg har faaet og delvis købt, og da det jo ikke er godt at vide, naar vi komme hjem, er det bedre at det bliver lidt til Nytte, i Stedet for at staa om Bord. Jeg har prøvet at fordele som Presenter de forskellige Genstande paa bedste Maade, men kan vel Mutter bedre se, hvor de bedst skal anbringes. Adrians Abekat bliver om Bord, til jeg selv kommer hvis den da holder det ud saa længe. .....

Den store Kasses Indhold er som følger

1 Skrivepult til Fatter
1 fint Thesæt til Mutter
1 simplere til Hverdagsbrug
2 Handskeæsker Anna & Nelly
1 Æske til Martin
1 Stykke Silke til et Liv til Annas Balkjole
2 Æsker Silke Lommetørklæder Anna & Nelly
2 Bakker. Til Sommergæsterne. Forskellige Vifter og Curiositeter. 3 Rammer.
2 Thekander & en Del Stentøj.

d. 29de. Blev i Morges vækket med Musik og Sang af de andre Officerer og modtog i Present en lille Kineserunge, som de havde laant i en af Lægterne.

Jeg sender kun den ene Kasse denne Gang, da der er kommen nogle løjerlige Ordrer, saa vi antager at Skibet er solgt og kommer vi maaske snart hjem.

Nagasaki d. 10. 9. 03.

..... Som I se ligge vi nu i Japan; vi gik hertil i Ballast for at dokke, og bliver det en meget stor Bekostning, da en Mængde skal laves nyt, og andet repareres ..... saa "Wineland" vil blive et dyrt Skib, naar vi en Gang er færdig. Det er kedelige Forhold for os at ligge under. Capt. har faaet Telegram fra Alfred at intet maa gøres uden hans (Alfreds) specielle Tilladelse. .....

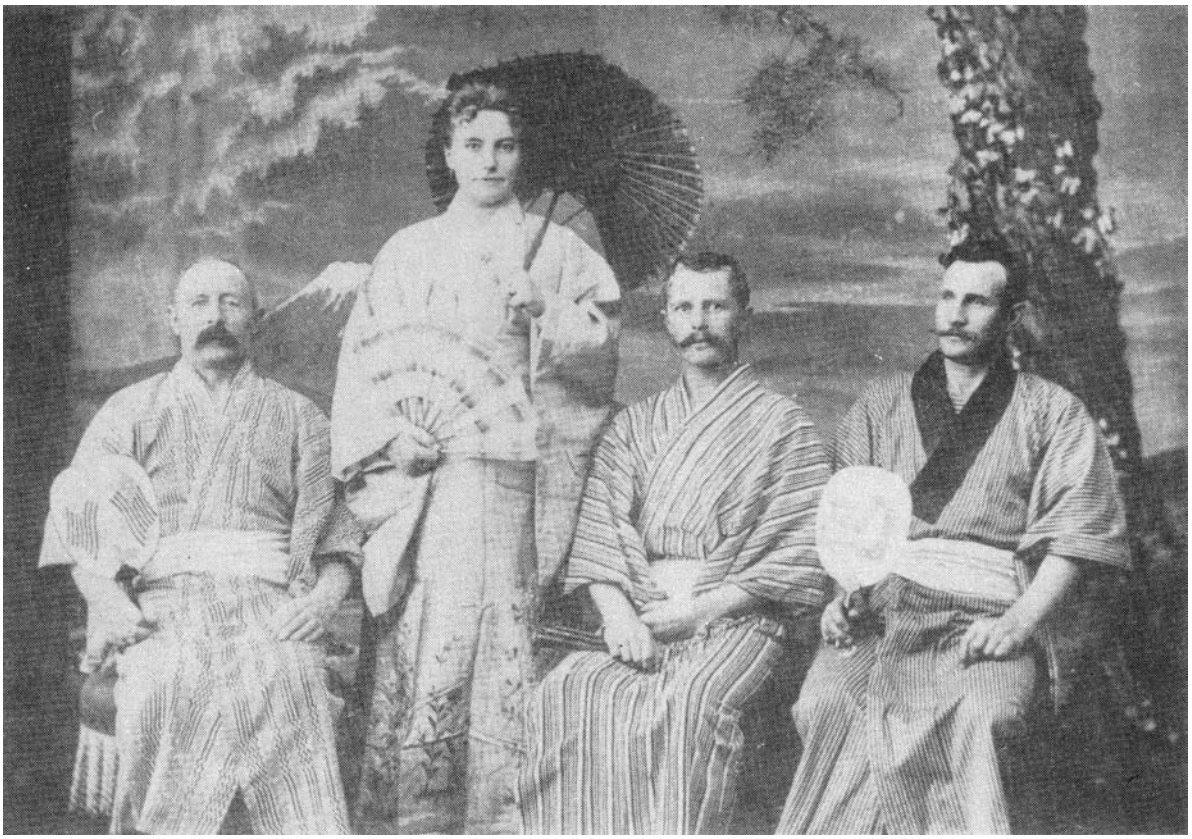

Hos fotografen i Nagasaki 1903.
Fra venstre kaptajnen, hans kone, maskinmesteren og Hans Borg

Nagasaki d. 6. 11. 03.

Jeg skrev til Anna til hendes Fødselsdag og har stadig udsat dette Brev, for at afvente, om ingen Ordrer skulle komme, men nej, det ser ligesaa trøstesløst ud som for 2 Mdr. siden, da vi ankom. Vi har været i Dok her og har faaet Reparation for 1000 Pund, hvoraf Alfred kun vil betale 800, Resten vil han have, Capt. skal betale, hvortil han dog bestemt svarer nej. De telegraferer et Par Gange om Dagen, hvert Telegram koster gennemsnitlig 90 Kr, og jo

mere de telegraferer, desto dyrere og mere indviklet bliver det, saa det er ikke godt at vide, hvorledes det hele skal ende. Foreløbig kommer vi ikke ud, da ingen hverken Dokken, Mægler eller Skibshandler vil lade Skibet gaa for deres Regninger ere betalte. Alfred har sendt 800 Pund, men alt i alt beløber det sig til 1700 Pund. Telegrammer alene til i Dag 275 Pund med andre Ord 5000 Kr. Al Udbetaling er stoppet, saa han, Capt., har de af Alfred sendte Penge at trække paa.

Vi ligge nu noget lignende som i Aarhus, men har vi dog Mad nok. Hele Besætningen er efter Alfreds Ordre afmønstret og hjemsendt. Vi ere nu kun Officerene og Køkkenpersonalet, hvilke sidste ere Kinesere, da vi som Kaptajnen siger ikke kan leve uden Mad. Af dem har vi mere end det dobbelte, men dog til samme Gage, som Evropæerne. 1 Steward, 2 Kokke, 2 Kahytsdrenge, 1 Messedreng og en Dreng til 1ste Mester og mig.

Vi har det jo alle som Blommen i et Æg, men forfærdelig trist er det; den ene Dag gaar som den anden, sove, spise og sove igjen. To Gange om Ugen er

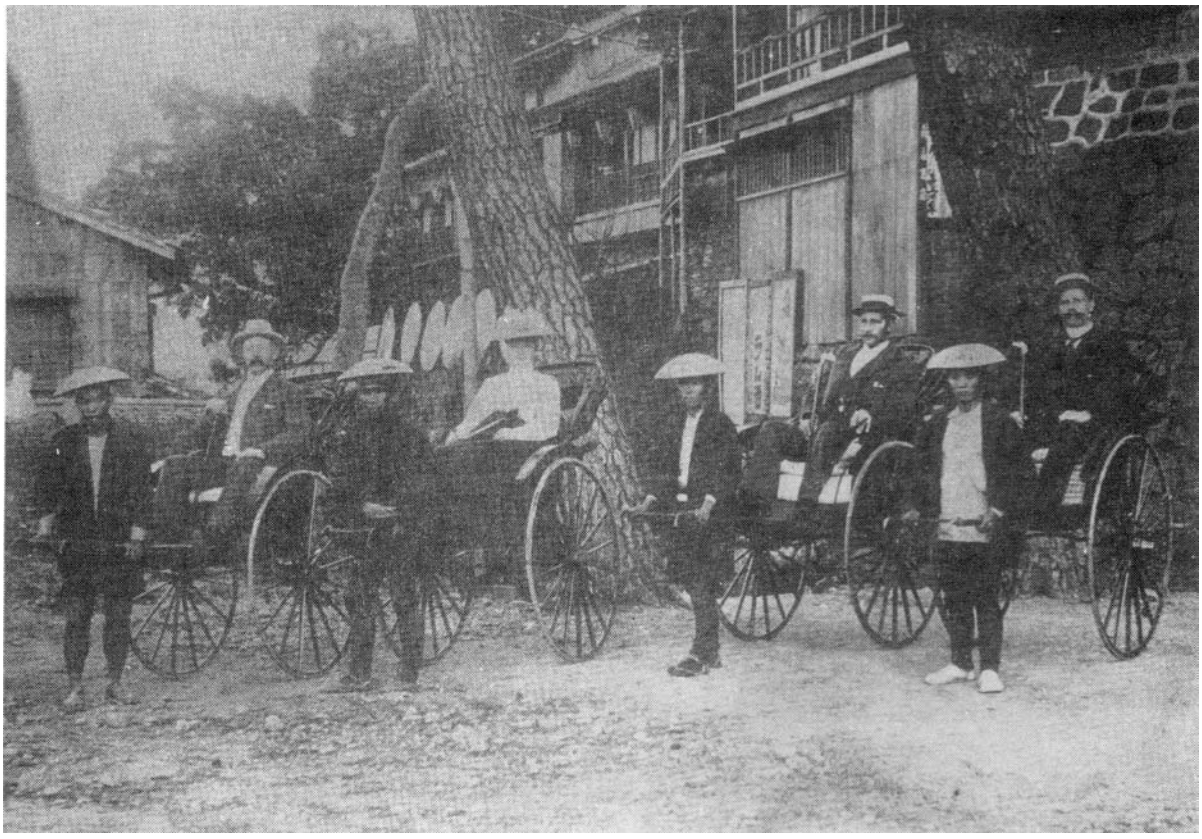

Samme selskab på udflugt i Nagasaki.
Hans Borg ses som nummer to fra højre

Kaptajnen med Frue, 1ste Mester og jeg i Land og røre os, vi maa jo finde paa noget, blandt andet ere vi blevne fotograferede paa forskellige Maader, hvoraf jeg sender nogle Prøver, naar de alle ere færdige.
d. 8de. .....Moder synes det er mærkeligt jeg længes efter Fedtebrød, det har jeg opnaaet at faa nu, siden vi fik kinesisk Steward. Vi leve nu som paa et Hotel, Paalægget er kun Ost, ellers 4 - 7 varme Retter til hvert Maaltid, Fisk, Gæs, Ænder, Harer, ja, kort sagt, alt hvad man kan ønske sig. 1ste Mester og jeg spiser nu aldrig Frokost før Kl. 11, og har vi saa det dejligste Gaasefedt og Rugbrød at sidde og gøre os tilgode med. Jeg er næsten bange for jeg bliver altfor forvændt herude, til man en Gang skal begynde at sejle hjemme. Alt gaar i den bedste Enighed, Capt., Fruen og os andre to har en Slags Klub, hvori vi spiller Kort to Gange om Ugen til Udflugten næste Dag. Dem som er under os bliver ikke regnet for ret meget. .....

Ja, kære Forældre, nu vil jeg slutte med Haabet I alle ere raske i Hjemmet, og ønsker jeg Eder alle en rigtig glædelig Jul og Nytaar.

Eders kærlige Søn
Hans Borg

Kapitel 5 - 1904

"Wineland" ligger stadig uden last i Nagasaki, og den tid, som Hans Borg nu har tilovers, bruger han til at tage styrmandseksamen i Nagasaki. Samtidig bryder den russisk-japanske krig ud, og nu bliver "Wineland" solgt.

Først om foråret er der atter arbejde for Hans Borg og "Wineland", som han stadig er på.

Nu kommer han ind i krigszonen, hvor han oplever et blodigt slag. Det giver ham en forskrækkelse, og han tager derfor sin afsked og rejser til Shanghaj, hvor han møder gamle bekendte hjemmefra.

Her får han en sygerejse som styrmand på en kinesisk damper, men må så gå ledig i et godt stykke tid.

I maj måned får han endnu en sygerejse som styrmand, nemlig på damperen "Store Nordiske", som tilhørte Store Nordiske Telegraphselskab i København. Damperen udlagde på dette tidspunkt kabler i Korea.

Derefter må han atter gå i land i Shanghaj, hvor han går ledig i 1½ måned.

Endelig bliver han i august måned antaget som styrmand på den norske damper "Unison", som skal sejle med madvarer oppe i krigszonerne i Pechili Bugten, som blokadebryder for den russiske regering. Her tror Hans Borg, at lykken er gjort, da der er mange penge at tjene, hvis ekspeditionen lykkes. Men "Unison" går på grund, og Hans Borg kæmper for sit skib i mange dage. Det gik hårdt til, og efter denne tur ender Hans Borg i september på hospitalet i Chefao, angrebet af beri-beri. Efter to uger her kommer han til hospitalet i Shanghaj, hvor han ligger en måned.

Efter at være udskrevet fra hospitalet går han atter ledig, indtil han i december får stilling som kaptajn på et skib i russisk tjeneste. Han rejser til Singapore, hvor det er meningen han skal gå ombord i skibet.

Nagasaki d. 3. 1. 04.

Kære Forældre

Tak for Brevet og Fotografiet, som jeg modtog Nytaarsaften. ..... Jeg har tænkt flere Gange paa at skrive Adressen direkte hertil, men stadig er der bleven sagt: "vi kommer nok ud om kort Tid," men nej, endnu er det ikke sket.

Vi ligge stadig paa samme Maade, som da vi kom ud af Dokken; kun at det er mere ubehageligt nu, da vi ingen Varme har til Kamrene, paa Grund af den store Mængde Kul, der skal til, for at fyre op. Falder Vinden til Nordkanten er det koldt, som en Ulykke, og er den den modsatte Vej, med Solskin, er det som en fin Foraarsdag hjemme. I Dag har Alfred endelig ladet høre fra sig; det er nu ogsaa 2 Mdr. siden; det var et Telegram til Mægleren, om enten at sælge den ud, eller chartre den som Transport. Det sidste bliver det vel nærmest, da Ingen kan købe den nu, efter denne Reparation vi har faaet. Krigen er jo saa at sige udbrudt mellem Japan og Rusland, og flere Dampere ere lejede ud, til at sejle med Tropper og Reqvisiter for det japanske Governement. Charterpengene ere gjennemsnitlig 4 Dollar pr. Registertons om Dagen, saa kan vi faa den, vil det ikke vare længe, før Skibet er tjent fri. For os andres Vedkommende, bliver der vel saa ogsaa en Smule extra. Jeg blev forstyrret i Skriveriet, da Capt. kom og bad mig udfylde et Skema, angaaende Skibet for at faa det solgt. Han mener selv, der ingen store Udsigter er til at blive af med Bæstet, og at det vil ende med Chartering. Jeg har været sammen med Hans Jørgens Søn, Sofus, han bad mig hilse naar jeg skrev. Han er 3die Styrmand med Telegrafdamperen, "Store Nordiske" og har det rigtigt godt. De har Station i Shanghaj, hvor han har truffet Chas. Wulff nogle Gange. Han mente snart at blive 2den Styrmand, og har saa tænkt at faa "Trine" herud, som han udtrykte sig, gifte sig og sætte Bo. Vor Jul og Nytaar er nu forbi, og var det en af de mest højtidelige, jeg nogensinde har holdt om Bord i et Skib. Et stort Juletræ blev købt 8 Dage før Jul, og blev i den Tid pyntet af Capt. og Fruen. Vi bleve alle inviterede derhen om Aftenen for at se det, gik rundt om, og sang "Glædelig Jul". Derefter spiste vi; 6 Retter Mad med forskellige Vine til og Dessert; Kager, Nødder og Frugt. Efter Maaltidet begyndte vi at spille; hver som vandt, fik Lov at trække et Nummer af en lille Kasse, som sagde hvilken Gevinst der tilfaldt os. Vi vandt hver især forskellige smaa nyttige Genstande. Jeg for min Part fik 3: en Tobakskasse, en kunstig Tingest til at have Cigarer i og endelig en japanesisk "Kløpind", det er en Pind paa 1½ Fods Længde, i hvis ene [Ende] er lavet en halv knyttet Haand, samme er beregnet til at klø sig paa Ryggen med, hvis noget bider. K1. 1 om Morgenen gik vi hver til sit, efter at have tilbragt en behagelig Aften. Næste Dag gav Kaptajnen en Køretur langt ud paa Landet, hvor vi kom tilbage fra Emd. Kl. 5, og spiste saa alle til Middag i Kahytten. Nytaar tilbragte vi noget lignende; efter at have spist, spillede vi Kort indtil det gamle Aar var forbi, gik saa paa Dækket og skød det nye Aar ind, med

forskellige af Skibets Fyrværkerisager, drak saa en Flaske Champagne paa det nye Aar, og gik til Køjs. Nytaarsdag faldt ind med Hagl og Sne, saa vi holdt os alle om Bord. .....

Nagasaki d. 20. 1. 04.

Kære Broder

.... For det første ligger Skibet til Salgs, her [er] Japanesere om Bord hele Dagen igjennem, som maaler op og udspørger, saa jeg ser hellere deres Hæl end Taa. Krigen staar jo nu for Døren, saa de har [Brug] for alle de Skibe, som de kan faa. Mandskab mangler der jo ogsaa paa, saa bliver Skibet solgt, som der er al Sandsynlighed for, bliver jeg her foreløbig, hvis jeg kan indse noget at tjene derved. Det bliver jo kun som Transport vi komme til at sejle, saa nogen stor Fare er der jo ikke ved det, det hele de kan gøre os er at beslaglægge Skibet og putte os under Laas og Lukke indtil Krigen er forbi. .....

Nagasaki d. 26. 1. 04.

Kære Forældre

..... Vi gaar i denne Tid i en forfærdelig Spænding, der har nemlig i den sidste Uge været ikke mindre end 3 forskellige Liebhavere og seet paa Skibet, men indtil Dato uden Resultat, endskøndt Alfred har gaaet ned til 160.000 Kr. .....

Der er dog Mulighed for at Kapt. og jeg kommer til at blive om Bord en Tid om ogsaa den bliver solgt. En af Købmændene har foreslaaet at lade Skibet gaa under dansk Flag, saalænge Krigen varer, og saa vi bliver om Bord, imod en Del Godtgørelse; Fruen skal saa bo i Land er Bestemmelsen, i Tilfælde Russerne skulle nappe os. .....

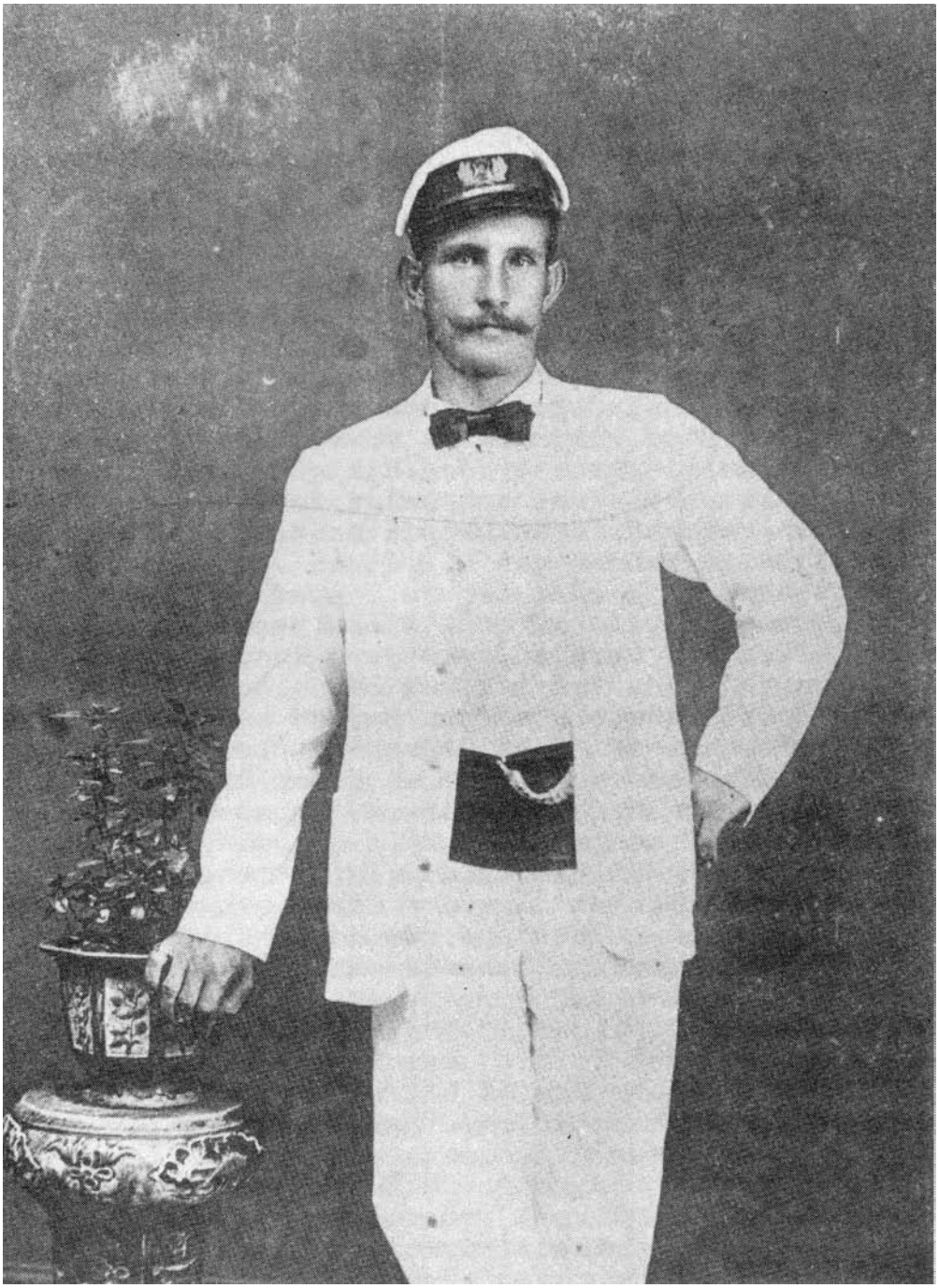

Hans Borg fotograferet i Hongkong 1903

Shanghai d. 24. 4. 04.

Tak Kære Forældre og Sødskende for Eders Breve, som jeg lige har modtaget. Det er nu 3 Maaneder siden jeg hørte hjemmefra, da jeg ikke har

været i Nagasaki, siden "Wineland" blev solgt, og de paa Kontoret vidste ikke min Adresse før jeg kom hertil. Jeg har skrevet mange Breve og Postkort hjem, men er de vel sandsynligvis gaaet bort, da Postvæsenet for øjeblikket er i en skrækkelig Forfatning. Dette tænker jeg dog vil komme hjem, da jeg jo nu befinder mig udenfor Krigens Omraade. Ja, som jeg skrev i sidste Brev har jeg nu set lidt af Krigens Rædsler, og har trukket mig tilbage paa et fredeligere Gebet. I sidste Træfning udenfor Port Arthur fik jeg saa meget at se, at selv ved Tanken derom endnu, væmmes jeg. Døende og saarede imellem hinanden, deres Skrig og Kammeraternes Hævntørst var forfærdelig at overvære. Jeg havde jo ikke saa meget med selve Skydningen at gøre, kun at manøvrere Skibet; saa vi Navigatører slap forholdsvis godt, 2den Styrmanden saaredes og 4de Styrmand dræbtes. Med Nød og Næppe undslap vi en russisk Krydser, og kom atter paa japanesisk Grund, med et Tab af mange Hundrede Mennesker, hvormange, var endnu ikke opklaret, da jeg tog min Afsked; flere var sprungne overbord, og ingen vidste rigtig, hvormange vi vare, da vi gik fra Japan paa Grund af vi kom af Sted paa meget kort Varsel. Efter vi i godt Behold vare komne ind til Sasebo [Krigshavnen], søgte jeg og fik min Afsked, og rejste saa hertil Shanghai, hvor jeg saa fik en Plads som midlertidig 1ste Styrmand med 18 Pund = cirk. 320 Kr. om Maaneden fast. Jeg blev der dog kun i 14 Dage, da den gamle Styrmand blev rask igjen og kom om Bord. Jeg har nu været i Land siden, og bor hos en norsk Familie privat; jeg har givet Ansøgning ind til et andet kinesisk Selskab, angaaende en Plads som Styrmand eller Kaptain, og har faaet Løfte om at faa en Stilling i Løbet af kort Tid.

Morgen d. 25de.

Jeg blev i Gaar forstyrret i Skriveriet, paa Grund af et Brev, jeg fik af en Dansker, ved Navn Rønneberg. Han var Lods i Port Arthur, da jeg var der med "Wineland", og har nu taget en engelsk Damper hertil, sammen med en norsk Mester. Han vidste jeg var her, og ønskede gærne at tale med mig, angaaende om at hjælpe ham [at] tage en norsk Damper ud deroppe fra. Der er dog en Hage ved det, da ingen andre maa komme ind i Port Arthur end de samme to; men mener han den russiske Konsul kan give mig et Pas, saa vi alle tre kan komme derind, og faa Skibet ud. Det er jo store Bekostninger for Rusland at de har stoppet Skibene deroppe, da de jo bliver mere eller mindre ødelagt ved hvert Bombardement. I det sidste jeg var med i, blev 2 aldeles ramponeret, og de søger nu at faa dem ud hurtigst muligt. Der er jo ingen

Fare ved det, naar vi har vort Pas, og udmærket betalt. Fri Rejse op og 1000 Rubler, cirka 1900 Kr. for at tage Skibet ud. Faar jeg Pladsen og kommer godt her tilbage igjen, tager jeg hjem med det samme, hvis der da ikke viser sig noget fast. Her er for øjeblikket aldeles overfyldt i Shanghai, af Russere og andre Evropæere, som alle har maattet flygte, saavel fra Manchuria som fra Japan, og alle søger de Plads; dyrt er det at leve, da alt jo er sat forfærdeligt op, og de Penge jeg tjente i Krigen vil paa den Maade snart blive smaa.

Som jeg skrev i sidste Brev, var "Wineland" alt gaaet Kødets Gang, skudt i Sænk oppe ved Chemulpo og de ombordværende druknet, skudt eller tagne til Fange. Ved et Guds Under undgik jeg samme Skæbne; jeg blev tilbudt Pladsen som Fører, men vilde ikke tage den, da Resten af Besætningen alle vare japanesere. Jeg ser nu i Bladene her, at ud af 2.058 Mand er kun 300 i Live, om det er Tropperne eller Besætningen, som er skudt, vides ikke. Den gik fra Nagasaki om Morgenen, som jeg gik om Aftenen, vi havde ingen Hindringer før vi kom op udenfor Port Arthur, og sank vore Skibe, og kom om Bord i en Torpedobaad til Sasebo.

Jeg har talt med Hans Jørgens Søn, Sophus, det er vist hans Mening at gaa i Land, da de alle af Compagniet ere blevne uforskammet behandlede angaaende deres Avancement. Han beder hilse, Charles Wulff ligeledes, han sejler som 2den Styrmand i et kinesisk Selskab, men har nu tænkt at slutte med Sejladsen. Den gamle Kærlighed hjemme fra er glemt, og skal nu giftes med en Enke her i Byen med 40.000 Dollars og 2 store Ejendomme. Vedkommende har været gift 2 Gange før, og er "half-cast" en Blanding af kineser og Evropæer. Efter Sigende, skal det være en smuk Dame, og Guderne maa vide, hvad hun kan se i Wulff, da han mere ligner en øltønde end et Menneske. .....

Shanghai d. 30. 5. 04.

Vi ere nu lige ankomne hertil. .....
Som I ved af sidste Brev, undgik jeg at komme til Port Arthur, og tage den norske Baad ud. Det ser ud som Gud stadig har sin Haand over mig, og jeg vil nu ejheller friste Skæbnen længere. Hvad der er blevet af de andre to Stakler, som gik derop, vides ikke; men Skibet er efter telegrafisk Meddelelse, saaledes ramponeret at det er umuligt at tage ud, selv om Havnen ikke var

blokeret. Besætningen fra samme rejser i Morgen tidlig, med samme Baad, som jeg sender Brevet. Det var jo en slem Streg i Regningen, at det ikke gik, som jeg havde tænkt, i Stedet for at tjene 2000 kr. blev jeg af med 500, og saaledes har det forresten gaaet, siden jeg gik fra "Wineland", men maa jeg dog takke Vorherre for at have beholdt Livet i Stedet for den Formue, jeg mente at skulde tjene.

For øjeblikket har jeg en god Plads om Bord i Telegrafdamperen "Store Nordiske", som S. Jørgensen gik fra. Jeg har 270 Kr. om Maaneden, og kunde jeg blot beholde det et Par Maaneders Tid, vilde jeg kunne betale min Gæld her i Shanghai, og saa endda have nok til Rejsepenge hjem, for at søge paa noget er et rent Held, hvis man skal faa noget fast, da der for øjeblikket er aldeles overfyldt af Mennesker. Den Plads jeg har for øjeblikket, ved jeg knapt hvad jeg skal kalde, nærmest Sekretær, vist nok; jeg bestiller ikke andet end at sidde og skrive Rapporter og translaterer hele Tiden, fra Dansk til Engelsk og Fransk.

Arbejdet er dog ikke stort, jeg har en vis Del at gøre til en bestemt Tid, hvis jeg tager godt fat de 2 Dage om Ugen har jeg Resten fri, og kan gøre som jeg vil. I Søen gaar jeg for at lette Styrmændene 6 Timers Vagt i 24 Timer, og Resten af Tiden er min egen. Jeg bruger den rigtignok ogsaa, der er en Masse Ting om Bord her, som man aldrig har drømt om, og er jo morsomt og intressant, saa [jeg] senere i Livet kan tale med om. Kaptajnen er en umaadelig fin og flink Mand, han bad mig hilse Fader mange Gange; hans Navn er Suenson, og efter hvad han siger, har han været paa Reserveløjtnantskolen sammen med Fader. Ligeledes har jeg truffet en anden af Faders Bekendte, en Lods ved Navn Hildebrandt; vare begge sammen i Kæmpeskibet, da der stilledes med høje Hatte til Ankers paa Dragør Rhed. Hvad jeg skal tage mig for, naar min Tid er ude her, ved jeg endnu ikke. Der kommer jo et nyt Skib ud, hvor der er Reserve-styrmænd om Bord, saa paa det kan det ikke hjælpe at tænke. Dog har Capt. lovet mig at hvis han paa nogen Maade kan gøre noget, vil han hjælpe mig frem enten paa den ene eller anden Maade; han har været her i 23 Aar, og har stor Indflydelse i Shanghai. Nu komme vi sandsynligvis til at ligge her i 14 Dage, og har jeg da omtrent de 10 Dage til mig selv. Man faar jo aldrig en saadan Plads hjemme; alting er frit, Køjeklæder, Haandklæder, Tøj, og saa lever man, som Grever. Saa paa den Maade, kan jeg jo ikke forlange det bedre; kun længes jeg mange Gange saa

forfærdelig efter Hjemmet, men nu har jeg valgt, saa foreløbig er intet at forandre derved. .....

P.S. Hils Bedste og hele Familien. .....

Korea Strædet d. 12. 6. 04.

Vi har denne Gang været oppe i Korea, det omstridte Land eller Stridens Æble, som det kaldes, og lagt en ny Kabel. Danmark har nemlig et Kabel liggende fra en ø i Koreastrædet, kaldet "Tsu-sima" til Fusan [Pusan] i Korea, begge Pladser kende I vel forresten af Aviserne, da de begge have en Del med Krigen at gøre.

Saasnart vi kom tværs af øen, var Japaneserne der allerede med to Orlogsmænd og fulgte os, en paa hver Side; vi fik senere at vide, det var for at beskytte os, i Tilfælde af at Russerne vilde antaste os. Da vi ankrede om Aftenen paa Arbeidsstedet, heiste den ene Signal, og sagde han vilde sende en Officer om Bord. Samme kom lidt efter, saa Skibets Papirer igjennem, og udtrykte sin og Japans Taknemmelighed paa meget daarlig Engelsk, for den Tjeneste vi vilde gøre dem; - vi haabe ogsaa at blive Riddere af den opgaaende Sol. Næste Morgen gik vi i Gang; det viste sig Kablet var brækket inde i Byen, saa det var alle Mands Job i Land med Hakker og Spader og begynde at grave, - igjennem Kloakker, under Husene, ja kort sagt en ret Linie fra Stranden op midt i Byen. Vi havde en Mængde Mennesker til Hjælp, men maatte jo selv tage fat en Gang imellem, for at give et godt Exempel. Det hele stod paa i 36 Timer uden Ophold, og jeg er ogsaa i Dag saa øm i hele Kroppen som jeg skulde have faaet af en Stok i en Time. Efter vi vare færdige, kom Japserne atter om Bord, udtrykte deres Beundring og fulgte os Strædet igjennem. I Morgen række vi antagelig Shanghai, og faar jeg da se, hvorledes Udsigterne er. ..... Det har langtfra gaaet som jeg havde tænkt, men kommer det nok tilbage med Renter, naar jeg blot kan holde det ud til Krigen er forbi, da der efter sagkyndige Mænds Sigende vil blive sjældent gode Tider, saasnart det faar en Ende. Det er jo ikke godt at sige, hvorlænge den varer, men under alle Omstændigheder vil Japsen faa Klø. I Japan er der stor

Spørgsel efter Styrmænd og Kaptainer til deres Skibe, men har jeg dog set nok af Krigen, til at gaa tilbage igjen.

Den nye Telegrafdamper vil sandsynligvis være her i denne Maaned, og jeg maa da fortrække, da de jo ikke giver mig 13 Pund, naar de har Folk med hjemmefra til 10 Pund. .....

S. Jørgensen er i Land endnu og har ingen Plads faaet, endskøndt han har en hel Mængde Mennesker til at tale for sig; saa faar en anden en Plads er det et rent Held. Jeg vil nu se Tiden an indtil "Prins Valdemar" af Østasiatiske, kommer ud. Kaptainen der, Cock hedder han, er en god Ven af mig, maaske han kan give mig et Puf ind i Østasiatiske. Vi var begge to 2den Styrmænd i Alfreds 1899. .....

Korea Strædet d. 12. 6. 1904

Kære Broder Adrian

Hvorledes har "Monkey' det, er den kommen hjem i god Behold. Jeg haaber Du [har] faaet en god stærk Kæde eller et Bur til den, men det har vel nok Styrmand Johansen [2.styrmanden fra "Wineland"] sagt Dig Besked med, hvorledes Du skulde bære Dig ad. Jeg har tænkt paa, at naar jeg rejser hjem vil jeg tage en stor med, man kan faa dem i Japan. Har Du brugt Stokken jeg sendte Dig, saadan en Tingest er altid god at have, hvis man bliver træt naar man skal i Skole. .....

Shanghai d. 13. 6. 04.

Kære Søster

..... Vi har denne Gang været oppe i Korea og lagt Telegrafkabel. Escortered af 2 japanesiske Orlogsmænd, dampede vi ind og begyndte paa vort Arbeide. Et Træf var det vi kom til en af deres store Fester, nemlig Fiskefesten. Hver Fisker hænger uden for sin Hytte en Mængde Papirsfisk, i Forhold til, hvad

han har fanget. De blive ophængt i Munden, og den mindste Smule Luft blæser dem op, saa de stadig staa vandret i Luften. Der var enkelte af dem, saa store som en lille Hval, og tage sig ganske ejendommelige ud, som de hang der og svævede, imellem Himmel og Jord. Koreanerne er et pudsigt Folkefærd, de ere imellem Japanesere og Kinesere, bære langt Haar uden Flette, men har Japaneser Ansigt. En Del Japper var der, jeg havde en længere Konference med dem angaaende Krigen; de var overbevist om Japan vilde vinde, som dog ingen andre end de selv tror paa, og vilde det langt fra være godt for os herude, da Evropæerne saa vilde være aldeles udelukket for alt. Forhaabentlig vare det ikke længe før de faa nogen gode Klø, jeg ønsker dem det af ganske Hjærte, efter den Maade de behandlede mig. De Bæster, efter at have brugt en Masse Penge paa Examen, tvang de mig næsten til at gaa om Bord i en Orlogsmand som Navigatør. Naa, jeg slap jo forholdsvis let.

Forhaabentlig er det Skrin, jeg sendte hjem med Kufferten, kommen i god Behold. Urkæder, Knapper og Bæltespænder maa I slaas om, hvis der ingen Navn er sat paa. .....

Shanghai d. 13. 6. 04.

Kære Broder

..... Min Examen i Japan kostede mig næsten 500 Kr., fordi jeg brød Kontrakten. Da jeg underskrev, lagde jeg ikke Mærke til, at de kunde forlange mig til at gaa om Bord i Man of war. Det var galt nok i Transporterne. I Løbet af 25 Minutter mistede vi 700 Mand, som laa paa Dækket, døde og saarede, saa Gud ved hvormange der er jumpet i Vandet. Det er forresten en underlig Fornemmelse at være i Krig, Kugler og Granater suser en om Ørene, man ser Kollegaer segne om ved Siden af en, en Arm ser man her, et Hoved der flyver i Luften. Jeg blev ogsaa kjed af det og stak af, saa snart vi kom til Sasebo. .....

Shanghai d. 5. 7. 04.

Kære Forældre

..... At der til 31te Mai ingen Breve ere hjemkomne er mig aldeles uforstaaeligt, da jeg kom her til Shanghai og fik Plads i den kinesiske Damper skrev jeg saavel til Eder, som til min gamle 2den Styrmand. Fra ham havde jeg Svar for 14 Dage siden, men fra Hjemmet er dette, det første jeg har modtaget paa lange, lange Tider. Siden jeg kom hertil, har jeg skrevet hver 14de Dag til Eder kære Forældre, og til alle mine Sødskende hver Maaned, foruden en Del Postkort fra Krigen, til forskellige Venner, og er det mig en Gaade, at ingen af dem ere komne frem indtil Dato ..... endskøndt flere af dem var recommanderet. Jeg sætter nu ogsaa dobbelt Porto paa dette, og haaber da det kommer Eder i Hænde.

Ja, nu ved jeg næsten ikke hvad jeg skal skrive, da jeg jo ikke nu ved, hvormange af mine Breve ere komne Eder i Hænde i dette Øjeblik og jeg saa maaske vilde fylde Brevet med noget I allerede ved. Om Tiden jeg oplevede i Japan, har jeg alt skrevet flere Gange, ligeledes om hvorledes jeg kom til Shanghai og fik Plads i en kinesisk Damper som 1ste Styrmand en Sygereise, men derefter maatte gaa ledig i lang Tid, indtil jeg fik Plads i "Store Nordiske", midlertidig, da der kom Folk med ud hjemmefra, med det nye Skib ("Pacific"), for at løse dem af, som ikke hørte til Selskabet. Jeg er altsaa nu atter i Land og søger at faa en anden Plads, ...

S. Jørgensen gaar ledig endnu, det er i Dag 2 Maaneder siden, han kom i Land, men er det dog ikke saa galt for ham, da han jo har frit Ophold, og flere Mennesker til at tale for sig.

For mig selv, ser det just heller ikke saa lyst ud, men har jeg dog Haab om snart at komme i Fart igjen. Jeg var i Gaar paa "Nippon Jusen Kaisha", Kontor, og prøvede at faa Plads i et af deres Skibe, som seiler paa Evropa, jeg havde en længere Samtale med Chefen, og det viste sig at hans Broder var en af de Tropper (Officer), som vi prøvede at landsætte i Chemulpo, men jo nød og næppe undgik at blive skudte i Sænk. Jeg maatte fortælle ham alle Enkelthederne ved Slaget, og ved Tanken om Broderens Død, begyndte han at tudskraale. Nok af det, han lovede mig første vacante Plads, som blev, og kisteglad blev jeg naturligvis. Det er jo en af de bedste Farter herude, og jeg vilde faa Lejlighed til at komme hjem hver 4de Maaned, da det omtrent tager

dem 3 Uger om at losse og laste i London. Naar det bliver, er ikke godt at vide, men er det dog bedre end slet intet at have i Udsigt. For den Sags Skyld tilbød han mig ogsaa Plads om Bord i et af Transportskibene, men jeg mente at have været i Krig længe nok, saa jeg betakkede mig. Jeg søger dog foruden en anden Plads, nemlig som 2den Styrmand om Bord i en amerikansk Depechebaad, som for Tiden ligger her. Der er den Hage ved det, at jeg ikke er amerikansk Borger, men Kapt. har sendt mine Papirer til Manilla og mener nok at det kan blive ordnet.

Ja, ellers ved jeg intet mere, som kan intressere. Her er en forskrækkelig Varme i Shanghai i denne Tid, men ingen Sygdom. .....

Shanghai d. 28. 7. 04

..... Endnu har jeg ingen Plads faaet, hvormeget Umage jeg end har gjordt mig. Byen er overfyldt og Skibsfarten næsten stoppet, saa det er jo ikke saa underligt, man maa vente længe; men saa er der det ved det, at er man først kommen i Plads, tjenes snart det ind, man har mistet ved at være ledig. Dagens Program er: Om Morgenen gaar man ud, med Haabet om, i Dag er der nok noget, og efter at have løbet alle Kontorerne igjennem i en stegende Solhede, kommer man træt og skuffet tilbage om Middagen, for derefter at gaa samme Tur igjennem om Eftermiddagen. Saa kommer Natten, for det første er det saa varmt, at man næsten ikke kan sove, for det andet ligger man og spekulerer over, hvorledes det skal ende, saa den Hvile man faar ovenpaa Dagens Anstrængelser er ikke meget bevændt. Det er nu en Maaned siden, jeg kom i Land, men har jeg ikke mere i Udsigt, end da jeg kom i Land. Kan jeg blot holde i sex Uger til, har jeg en udmærket god Plads om Bord i en amerikansk Depechebaad, som sejler imellem Manilla og andre Øer af Fillipinerne. Gagen er 15 Pund og naar jeg har været der et Aar, har jeg fri Reise hjem og en Maaneds Hyre extra. Det [er] jo godt at begynde med, men som alt sagt, er det jo et Spørgsmaal, om jeg kan holde mig oven Vande saa længe, hvis jeg ingen Plads faar i Mellemtiden. Ikke nok med alt er saa dyrt her i Shanghai, men saa kommer den Masse Tøi, man slider af sig, naar man saaledes støver om for at faa Plads, og ordentlig klædt, skal man være, da man ellers lige saa godt kan blive væk. Jørgensen var heldig for nogle Dage siden og fik Plads midlertidig som 2den Styrmand i et kinesisk Selskab, men da

havde han ogsaa været i Land i 2½ Maaned, og haft gode Fortalere. Han kom ind med Skibet i Gaar, og jeg var nede og faa en lille Sludder med ham. .....

Jeg var hen at besøge Lods Hildebrandt i Gaar, han bad mig hilse Fader, I havde begge været Letmatroser med "Saga" og ikke som jeg først skrev med Kæmpeskibet. .....

Shanghai d. 12. 8. 04.

Tak for Eders kærkomne Brev, som jeg lige modtog i dette Øjeblik. Det bliver kun nogle faa Ord I faa denne Gang, da jeg lige kommer ned fra Consulatet og har mønstret som iste Styrmand med en norsk Damper. Den hedder "Unison" og skal seile mellem her og New-Chwang. Gagen er god, og haaber jeg om kort Tid at komme paa ret Kjøl igjen ..... jeg har forfærdeligt travlt, da vi skal sejle om en Time, naar Strømmen skifter .....

Pechili Bugten*) d. 21. 8. 04.

I de sidste Par Linier jeg sendte Eder fra Shanghai, lod jeg Eder vide, at jeg var kommen om Bord i en norsk Damper, som 1ste Styrmand, og er jeg da ogsaa der endnu, men under Omstændigheder, som jeg aldrig før har oplevet. Jeg er nemlig alene om Bord i Skibet, med 3 Kinesere; vi ere strandede paa et ukendt Koralrev, c: 7 Mil sønden for Port Arthur.

Men jeg maa hellere begynde fra Dagen jeg kom om Bord. Vi vare omtrent lastede, og saa jeg straks, at det var Contrabande, nemlig Salt Kød, Kartofler og Grøntsager. Papirerne vare dog i den fuldstændigste Orden, udklareret til New Chwang, som nu er japanesisk, men samtidig telegraferet til Port Arthur, hvad Tid vi vilde [være] udenfor der, saa de kunde nappe os med Krydserne og bragte ind. Det hele var saa nydelig arrangeret, som tænkes kunde, og havde Skæbnen villet, havde jeg nu været en Mand paa 10.000, skriver ti tusinde Kroner. Det lyder utroligt, men sandt er det dog, og havde dette Rev, som ingen Mennesker nogensinde har drømt [om], kun været 10 Favne paa den ene eller anden Side af os, havde jeg nu været en rig Mand.

*) skal formodentlig være Chihlibugten

Pechili Bugten d 21-8-04.

Kære Foraldre!

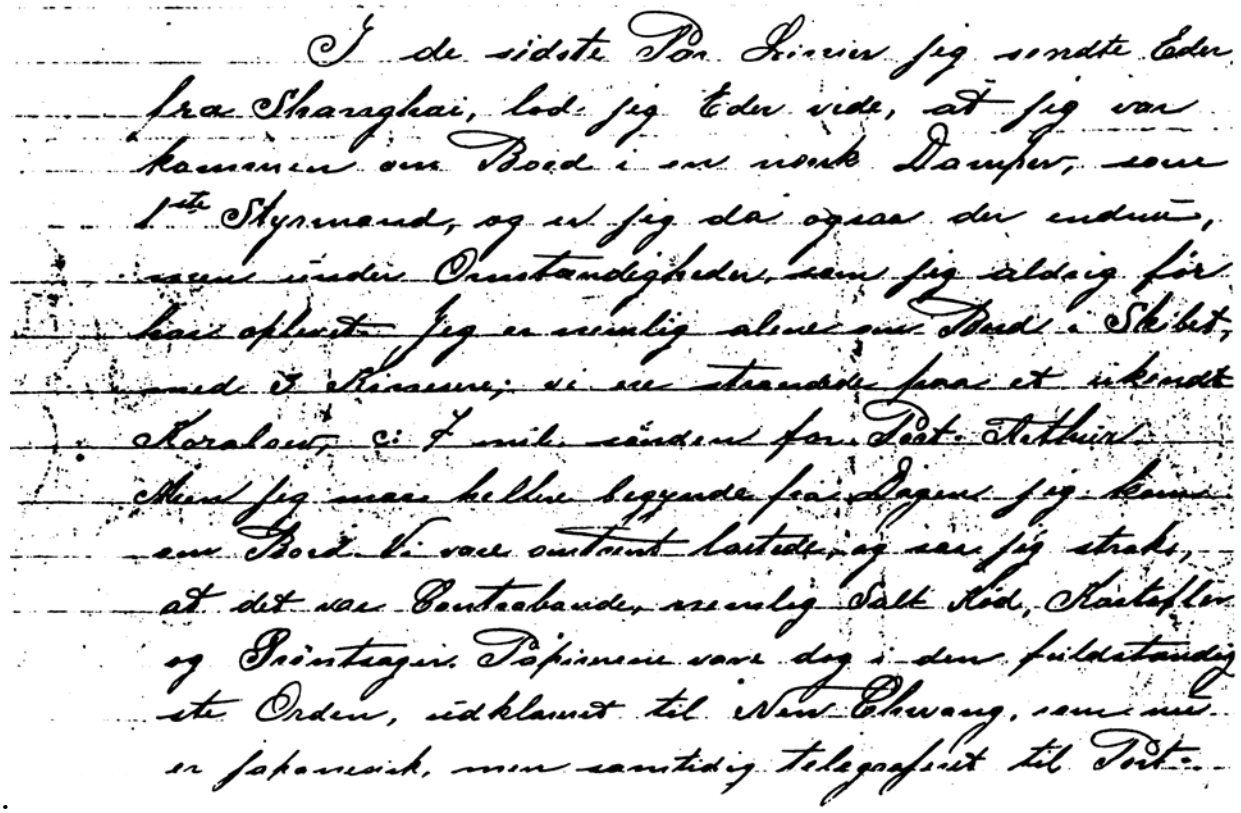

...

En Time før vi gik fra Shanghai, blev 1ste Mester og jeg kaldt hen i Kahytten og sat ind i Hemmeligheden. Captainen og to russiske Officerer betroede os da, at Skib og Last var russisk Eiendom, og Reisen bestemt til New Chwang, men at vi skulde gaa saa nær til Port Arthur, som muligt, hvor saa to Krydsere vilde ligge og passe paa os, for at lodse os imellem Minerne ind i Havnen. Contracten lød paa 18 Pund om Maaneden, og i Tilfælde Japanerne hug os 4 Mdrs Hyre; derimod blev Ladningen bragt heldig til Port Arthur, Capt. 10.000 Rbl. [Rubler] og en Orden, vi andre to hver 5000 og maaske en Erkendtlighed. Vi havde jo frit Valg til at gaa i Land igjen, men ingen af os tænkte naturligvis paa at lade en saadan Chance gaa fra sig, og blev altsaa med. Fredag Middag gik vi fra Shanghai,

og alt gik godt indtil vi stødte Mandag Morgen Kl. 6. Jeg havde Frivagt og vaagnede ved 3 forfærdelige Drøn og en voldsom Rysten i Skibet. Jeg tror aldrig i mit Liv, jeg har været saa forskrækket; selvfølgelig troede jeg først, det var en Mine vi havde truffet, og det første jeg saa var en død Kineser, vores Messedreng, som laa uden for min Dør, død af Skræk. Da jeg kom op paa Overbygningen sad hele Besætningen allerede i Baadene, som havde hængt klar hele Reisen. Kaptainen stod paa Broen ganske rolig, og sagde: "Saa Borg, nu gik vor Formue". Da vi kom os lidt af Skrækken, og fik Kineserne ud af Baadene, loddede vi og fandt ud, at vi stod ligesom i en Form, med to Knolde paa hver Side, ellers 25 Fv. [Favne] Vand baade For og Agter, og hele Revet er ikke mere end 50 Fod bredt. Vi holdt saa Skibsraad, og det blev saa besluttet at jeg sammen med 3 Kinesere skulde blive om Bord som Vagt, og Kapt. og Resten af Mandskabet tage det Tøi, vi kunde bjærge, gaa til Chefao og søge Assistance. Imedens vi havde drøftet det, og jeg gik ned efter Tøiet, fandt jeg desværre Kamret fuldt af Vand, og den Smule jeg kunde faa fat i næsten ødelagt. Mine Papirer mistede jeg fuldstændig, saa foruden alle mine Fotografier, som jeg lod tilbage i Shanghai, har jeg ikke meget mere end det, jeg staar i. Capt. og de andre forlod Skibet om Eftermiddagen, men havde 2 Dages Reise til Chefao, saa jeg fik ikke nogen Besked før i Gaar. Det har just ikke været saa behagelige Dage, jeg har tilbragt, ingen uden de gule Ralliker og gaa at se paa. Den første [Nat] turde jeg ikke være om Bord, saa jeg gik i Baaden og laa agterude. Det knagede og bragede i den gamle Vogn, hver Gang Søen slog over den, saa jeg troede hvert øjeblik den skulde brække midt over, men Bæstet hænger dog sammen endnu, endskøndt de øverste Plader midtskibs ere fra hinanden. Paa Faders Fødselsdag d. 19de trakterede jeg mig selv med 2 Glas Toddy og Kineserne med hver en smoke Opium. De to af Bæsterne havde nær kreperet for mig, da deres Opiumsbeholdning slap op, men heldigvis fandt jeg en Del i Medicins nu været en rig Mand. kisten, af hvilket jeg gav dem Ration, og holdt dem i Live indtil i Gaar, jeg fik Forbindelse med Land. Capt. og en af Købmændene for Lasten kom ned, for at se paa Ladningen om noget kunde bjærges, og har vi nu begyndt at losse i Dag, det er fint Veir. Der er jo ikke andet end Kødet, som kan bruges, Kartofler og Grøntsager ere ødelagte. Skibet er jo fuldt af Vand med Høivande, men med laveste Vand gaar det nok an at bjærge en Del. Jeg fik jo ogsaa samtidig Selskab, 1ste Mester og 2den Styrmand kom om Bord, og skal

hjælpe mig; af Købmanden faar jeg 3% af det jeg bjærger, saa holder vi blot fint Veir, bliver der vel saa lidt til Tøi deraf. Jeg har 200 Mand til min Raadighed, 8 store Lægtere og en lille Slæbedamper. Det vi bjærger, sender jeg i Land paa en lille Ø, 3 Mil fra os, det nærmeste Land vi har. Men sørgeligt er det at se, hvilke umaadelige Masser af Mad, der bliver ødelagt, nu ligge de stakkels Mennesker oppe og halvsulter, stadig ventende paa os, men ingen kan jo hjælpe det, hvad som ikke er i Kortet, kan vi ikke styre klar af. .....

Jeg [er] ellers rigtig rask, ja jeg tør nok sige raskere end jeg har været, siden jeg kom herud, og jeg tror, det [er] Arbeidet der gør det, i de sidste 2 Aar har jeg jo tilbragt et rigtigt Driverliv, da hvad legemligt Arbeide angaar. .....

Chefao d. 15. 9. 04.

Krukken gaar saa længe til Vands til den kommer hankeløs hjem er der et gammmelt Ordsprog som siger, og det har jeg nu ogsaa faaet at føle.

Hidtil har jeg troet at kunne staa for hvadsomhelst, men 3 Uger paa et Vrag, uden rigtig Føde og vaad for det meste af Tiden, den kunde jeg ikke staa for. Jeg er nemlig nu havnet paa Hospitalet her for 5 Dage siden, men er jeg allerede saa vidt, jeg kan krybe fra Sengen til Skrivebordet uden Hjælp. Det er en Gren af Bery-Bery med stærk Feber siger Doktoren.

Feberen er nu væk, og det hovne gaaet ned en Del. Ja, I skulde blot have set mig da jeg kom til Chefao. Jeg lignede en udblæst Gummimand, Hovedet, ja, ved ikke hvad jeg skal ligne det med, en stor Ærtegryde med nogen Udvæxter paa, havde jeg ikke haft Haar paa Hovedet, vilde ingen Mennesker kunde se, hvad der [var] fortil eller bagtil. Jeg kan ikke lade være at le, naar jeg tænker paa, da Søsteren viste mig et Spejl, for at jeg kunde se mig selv. En uhyre Bagdel med 2 Huller for Øjne, var alt hvad jeg kunde faa ud af det, og jeg forlangte ogsaa øjeblikkelig et Fotografi tagen, for at have et til Erindring om "Unison", men det var for sent paa Aftenen og de forløbne Dage har jeg vist knapt været mig selv. Nu er jeg all right, men forfærdelig mat i hele Kroppen, naar jeg har skrevet et Par Linier, er Fingrene stive og Armen saa træt at jeg maa holde op, men vare det vist ikke længe før jeg er mig selv igjen. Jeg begyndte at mærke det Dagen efter min Fødselsdag og fik vi et Par Dage

efter en Storm, som smed Skibet over til 60 Grader til B.B. [Bagbord], samtidig med at det blev slaaet helt ud til Kanten af Revet, saa vi kunde vente at rulle ned hvert Øjeblik. Vi besluttede da at gaa i Land; mig maatte de fire ned i Baaden, da jeg var aldeles hjælpeløs. Der laa jeg saa paa Stranden i 8 Dage, og kom saa efter langt om længe herop, efter at have faaet næsten alt Inventariet ud af Skibet og det halve af Ladningen. Hvor jeg er nu har jeg det rigtig godt. Det er den franske Mission som har oprettet Hospitalet, og er det alle franske Damer, som tilser. Vi faar udmærket Mad, en fransk Kok er der. Værelserne ere store og luftige, og har jeg et for mig selv, da jeg [er] paa 1ste Klasse, men det koster ogsaa 9 Pund = 17 Kr. om Dagen, saa skal jeg være her en Maaned, faar Rusland atter en lille extra Udgift. Ja, kære Forældre, jeg maa holde op nu, da det hele begynder at køre rundt for mig, jeg skulde egentlig have været i Seng for ½ Time siden, men Søsteren gav mig Tilladelse til at gøre Brevet færdigt. .....

Shanghai d. 7. 10. 04

..... Som I se er jeg nu atter tilbage til Shanghai, men desværre paa Hospitalet her. ..... Jeg var ellers i temmelig [god Bedring], men da Skibet blev slaaet af Klipperne, og gik til Bunds, maatte jeg med til Shanghai for Søforklaringens Skyld. Paa Veien ned fik jeg et Tilbagefald og maatte paa Hospitalet her, af hvilken Grund jeg gik glip af min første Skipperchance. Det var paa samme Tur, jeg var med "Unison", og da han ikke selv vil seile mere, (Kaptajnen) bad han mig tage den. Alt var klappet og klart, men var det mig umuligt at tage Pladsen, da jeg ikke kunde støtte paa Benene. Kapt. trøstede mig dog med, at der blev nok en anden til den Tid jeg kom ud, da der skulde købes flere endnu; han er selv en Slags Agent for Russerne, køber Skibe ind og sætter Folk om Bord.

Men den Tid den Sorg, bliver jeg først rask, faar jeg vel nok noget at gøre. Jeg har nu været her i 12 Dage, er i god Bedring og haaber at komme ud inden ret længe.

I Dag har jeg begyndt paa den sidste Kur, Elektricitetskuren kaldet, den varer i 8 Dage, og jeg skulde da være rask, efter Lægernes Udsagn, forresten efter Folks Sigende, de to bedste i Shanghai, og er det ikke saa dyrt, som det var i Chefao. .....

Ja, ellers ved jeg intet som kan intressere, jeg ser nu Fremtiden roligere i Møde, end jeg har gjort paa længe, jeg har tænkt paa at gaa ind i Frimurerlogen her, saasnart jeg faar ekviperet mig igjen, hvis jeg saa faar Penge nok tilovers; men herude er det ikke saa dyrt som hjemme .....

Shanghai d. 13. 10. 04.

Kære Søster

Som Du af mine 2 sidste Breve vel har erfaret, ligger jeg for Øjeblikket paa Hospitalet, men er dog i god Bedring, og haaber at komme ud i næste Uge. .....

Ja, nu er Efteraaret vel begyndt hjemme med Regn og Slud, her er det endnu dejligt varmt, og jeg sidder da for det meste ogsaa nede i Haven og bader mig i Solskinnet, nu siden jeg har faaet Lov til at være oppe. Jeg har dog ellers nok at bestille, men i Længden er det trættende og kedeligt at sidde og skrive. Jeg har nemlig for Morskabs Skyld, begyndt at skrive en Bog, om hvad vi oplevede paa den sidste Tur fra vi gik fra Shanghai og vil ende med den Dag jeg kommer ud af Hospitalet. Jeg begyndte paa den, imedens jeg laa om Bord i Vraget, alt til de mindste Enkeltheder, og er nu ved at renskrive det jeg er færdig med. Jeg hørte af S. Jørgensen at H. Theisen og N. Malm kommer herud; ja, hvis de vil være Blokadebrydere er der jo noget at gøre, men for Skandinavere ellers er det bare Snavs, Engelskmænd har første Ret.

Shanghai d. 10. 11. 04.

Kære Forældre

Det er nu nogen Tid siden, jeg kom ud af Hospitalet, og er jeg nu snart saa rask at jeg kan tage ud at seile igjen. Det er nu 4 Skipperpladser, jeg har maattet lade gaa fra mig, paa Grund af Sygdommen, men forhaabentlig vare det ikke længe før der kommer en anden. Det er jo gode Penge at tjene paa en kort Tid, naar man blot er lidt heldig. En frygtelig Masse Penge gaar der hen paa den Maade, til forskellige Skibe, som enten bliver købt eller leiet af

Regeringen. Flere er jo heldige og kommer godt ind, men andre napper jo Japsen, og tager dem til Japan, hvor de saa holder Skib og Ladning, og sender Besætningen tilbage med en Advarsel, om ikke at prøve de samme Narrestreger igjen. Jeg har nu tænkt paa kun at gøre en Tur til, og saa vende Næsen hjem efter, da jeg efter Lægens Udtalelser næppe vil blive rigtig rask igjen, saa længe jeg opholder mig i Kina. Det er ikke saaledes at jeg er syg, men Benene er langtfra saa stærke, som de har været før; Berry-Berry er jo en Sygdom, som kommer langsomt, men ogsaa er langvarig at komme af med. .....

Kina Søen d. 19.12. 04.
Om Bord i S/S "Manchuria"

Endelig har jeg nu naaet det sidste Trin paa Stigen og bleven Captain. Jeg er paa Veien ned til Singapore, og skal overtage Skibet, naar det ankommer dertil. Jeg har faaet Pladsen direkte fra den russiske Regering, og er paa en Maade bleven russisk Undersaat, eftersom jeg maa føre Skibet i 3 Mdr. Men forhaabentlig naar den Tid er gaaet, faar jeg Lov at beholde den. Det skal efter Sigende være et nyt Skib paa 2000 Reg. Tons, kommende hjemme fra med Proviant og lignende til Flaaden, og jeg skal da ud at møde samme, hvor det nu bliver nede ved Afrika eller Java. .....

Hils Bedste og alle Tanterne, nu er det jo 2 af Dattersønnerne, som er bleven Capt.

Lev Vel.

Kapitel 6 - 1905

Hans Borg rejser fra Singapore over Java og Sumatra til Penang for at møde damperen, han skal være kaptajn på, men må vente forgæves, da den er forlist.

Han må så atter vende tilbage til Shanghai efter endnu en gang at have sat penge til i stedet for at tjene nogen.

I maj måned bliver han antaget som 2.styrmand på "Eldorado", der sejler under engelsk flag, men i russisk tjeneste. Gagen er god, og han får endelig lejlighed til at tjene til sit ophold i Shanghai og endda spare sammen til hjemrejsen.

I slutningen af juni får Hans Borg imidlertid et nyt udbrud af beri-beri samt nyrebetændelse, og de opsparede penge går i stedet til endnu et hospitalsophold i Shanghai.

I oktober får han atter arbejde, endnu en gang i russisk tjeneste, men er igen uheldig og må endnu en gang på hospitalet, hvor han fejrer julen. I et brev til søsteren, Anna, fortæller han, at han blandt vennerne derude kaldes "den uheldige", han savner hjemmet og er efterhånden godt træt af at være i Østen.

Penang d. 22. 1. 05.

Kære Forældre

..... Som I se er jeg nu nærmere Hjemmet end jeg har været paa længe, og saa gærne jeg kunde fortsætte med den næste Postdamper, men saaledes er det nu en Gang ikke, men forhaabentlig i Løbet af Efteraaret, tænker jeg at have tjent lidt Skillinger,og kommer maaske saa hjem paa mit eget Skib. Endnu er det ikke kommen hertil, men jeg venter Svar paa mit sidste Telegram hvert øjeblik. I mit Brev fra Singapore nævnede jeg at jeg maaske kom til at rejse til Java. Det viste sig rigtig, fra Singapore maatte jeg til Batavia, derfra over Land ned til SØ.-Enden af Java. Da jeg kom dertil, en lille Plads, som hedder Banjovangi, var der Telegram at jeg øjeblikkelig maatte fortsætte til Padang (Sumatra). En nederdrægtig Reise var det igjennem Java, 2 Dage paa Oxekjærre skal man nok mærke, især i denne skrækkelige Varme, og saa have 40 Mennesker at passe paa. Fader kan bedst sætte sig ind i Situationen, som Skipper første Gang, og rejse i et ukendt Land, med 35 Chinesere og 5 Hvide, hvoraf jeg er den eneste Dansker, Resten Engelskmænd og Tyskere, af hvilke

jeg ikke har set en eneste før jeg antog dem. Betro mig rigtig til dem tør jeg endnu ikke, da man jo ikke ved om de Bæster, vilde gaa hen og fortælle en eller anden Japaneser hele Historien; de ere alle i den gode Tro, vi skal til Tsingtau, en tysk By, lidt norden for Shanghai, og maa jeg naturligvis fortælle dem hvor vi skal hen, naar vi først kommer om Bord i Skibet, og menes dermed dobbelt Gage og Vorherre skal vide de have nok i Forveien.

Naa, kort og godt, fra Java rejste vi videre til Padang, var i Hotel der 4 Dage, og fik saa Ordre at rejse hertil, hvor jeg nu har været en Uge, og venter som før sagt Svar paa, hvad jeg nu skal foretage mig. Min Mening er at Skibet har haft Malør paa en eller anden Maade, da det ellers burde have været her for 2 Uger siden. Men hvilke Penge gaar der ikke i Løbet, siden jeg reiste fra Shanghai, har jeg nu trukket paa Rederiet op til 5000 Dollar med Rejsepenge, Hotelregninger og Hyre .....

Ja, nu er jeg som sagt i Penang, en engelsk By, helt igjennem. Byen i sig selv er intet værd, varm som selve Pesten, Brosten findes ikke, kun Veie, med lidt Brise hvirvle Støvet op, saa man hverken kan høre eller se, alt Slags Kryb i Husene, Firben, Orm, Moskitter, ja i det hele taget alt hvad Østen i den Henseende frembringer. Udkanten af Byen derimod er noget af det smukkeste jeg endnu har set herude. Milelange Palmealleer skærer hinanden paa kryds og tværs, hvor man bag Træerne ser, ikke Villaer, som paa Strandveien, men store Slotte, hvor Evropæerne, som har Raad til det bo. Selve Penang er en Ø, ligesom Singapore og Hongkong, og ser man ikke mange Kinesere her, som i de nordlige Pladser. Største Parten ere Malayer, og de have i de sidste 3 Dage haft en Fest, som jeg endnu aldrig har set Mage til. I Kina og Japan er der store Folkefester, med Optog og andet, men det kommer langtfra op til denne. De tilhører alle den samme Religion (Buhdister) men have forskellige Secter, nu denne Sect har sin Helligdag aarlig hver Nymaane, den første i Aaret efter deres Tidsregning. I Aar begyndte de den 20de og var færdige i Gaar. Templet ligger c: ½ dansk Mil udenfor Byen, hvor de alle valfarter hen i de tre Dage og Nætter uden Ophold, og afser deres Center og faar Syndsforladelse for det. For 20 cent faar man 3 smaa Ærter og et Fingerbøl fuld af hellig Aske, med hvilket de smører sig i Ansigtet, Armene, eller hvorlangt det kan række. Ærterne svælge de, Asken er blevet mig fortalt fra paalidelig Kilde, er brændt "Komøg", fra de Okser som trækker Guden op til Templet, og derfra tilbage til Banken.

Den første Morgen var jeg derude sammen med et Par Kaptajner som har seilet herpaa i mange Aar, begge Danske. Vi forlod Hotellet Kl. 9 Fmd. og var derude ved 9½ Tiden. Paa Vejen mødte vi flere mindre Processioner, bestaaende af en Mand bærende sin Husgud støttet af 4 eller 5 andre. Vedkommende som bærer den, har igjennem begge Kinder, Næse og Tunge lange Knive indstukket, ja flere endda har det over hele Legemet, hvor man seer er der Knive stukket ind i Arme, Ryg, Bagdel og Ben, saa man tænker sig uvilkaarlig i en rigtig Knivforretning. Hyler og skriger gør de, som det var selve Djævlen med alle sine Engle der kom. Ankommen til Templet gaar de en Gang rundt selve Guden, betaler deres Debut ... i Sølv eller Kokosnødder og Bananer. Vi var ogsaa op i Templet, og saa Guden, en Figur i almindelig Legemsstørrelse af massivt Guld, udstyret overalt med Diamanter og Ædelstene. Værdi 20 Millioner Dollars. Af selve Præsten blev vi dekorerede med en hellig Krans om Halsen, en Rose og en Flaske Champagne blev budt os fire. De har saa meget Respect for de Hvide, at i selve Templet er Malerier af alle Evropas Herskere ophængt paa Væggene. Selv gamle Christian var der. Da vi havde set saa meget vi ønskede, tog vi videre til Byen igjennem Landskaber, som man kun kan tænke sig til, hvis man ikke saa det med sine egne Øjne. I Gaar blev Guden igjen sat tilbage i Banken, hvor Fyren nu staar til næste Aars Nymaane. Procenterne der betales for saadan en Fyr er colossale. Processionen til Banken var intressant at se, men saa skrækkeligt et Syn, som de stakkels Djævle med Knivene i sig, har jeg aldrig tænkt mig kunde existere. Tænke sig i 3 Dage have de stakkels Mennesker levet uden Søvn, Føden er kun en Slags Mixtur lavet af Gud ved hvad, men stærk nok til at holde dem oppe under Festlighederne. De lignede mere Dæmoner end levende Væsener.

Ja, nu har jeg fortalt for denne Gang, hvad jeg ved, og haaber om et Par Dage at komme om Bord i mit Skib. .....

Shanghai d. 16. 3. 05.

Kære Broder

Som alt nævnt, har jeg været væk i længere Tid [3 måneder] paa Grund af en lille Expedition jeg har været paa. Jeg var antaget som Capt. paa

et stort dejligt Skib; efter Planen at dømme, 4000 Tons, bygget i 1903, 1ste Klasse, indrettet til Last og Passagerer. Meningen var jeg skulde overtage det paa en lille Plads i Sumatra, Padang kaldet. Derefter gaa ud at møde Flaaden, aflevere 2000 Tons Kul til Flaaden, samt en Del Ammunition, og derefter til Wladiwostock. En god Hyre havde jeg 50 Pund om Maaneden, foruden 500 Pund extra, hvis jeg kom godt fra det. Desværre gik det ikke som jeg havde haabet. Efter at have rejst herfra i Midten af December, anløbende Hongkong og Singapore, tværs over Java, derfra til Sumatra, efter tilsidst at lande i Penang, uden at se Spor af Skib, blev jeg lidt betænkelig. Jeg telegraferede til Agenten, men fik Svar om at vente indtil nærmere Ordre kom. Jeg ventede saa i 3 Uger og telegraferede saa igjen, hvor Skibet var henne. Svaret kom 2 Dage efter; Skibet forlist, afmønstrede Officerer og Mandskab, og kom selv til Shanghai.

Det var en slem Aber den, en Del i Forskud havde jeg givet dem, meget mere end de havde tjent, men var der selvfølgelig ikke Tale om at faa det tilbage igjen, saa da jeg kom her tilbage igjen, var jeg lige saa fattig, som jeg rejste. Det lader til Skæbnen gør alt for at prøve mig .....

Shanghai d. 18. 3. 05.

Kære Forældre

..... For Øjeblikket er alt dødt, men er jeg bleven lovet Plads, saa snart der bliver noget. Jeg staar godt hos de forskellige Rhedere og Agenter, og som sagt første Mand, saa snart der bliver noget, enten det nu bliver som Styrmand eller Kaptain .....

Jeg har det nu rigtig godt, jeg er fuldstændig rask igjen, Turen ned sydpaa hjalp mig storartet. .....

Saigon d. 19. 5. 05.

Efter at have været 2 Mdr. ledig i Shanghai fik jeg atter en god Stilling, og er den det bedste jeg endnu har haft herude, om just ikke saa glimrende nu, men garanteret at blive, saa snart Contracten er udløben, og Expeditionen er lykkedes. ...

Jeg fik en behagelig Overraskelse, nogle Dage før jeg gik fra Shanghai, nemlig i Foræring en meget fint indbunden Bog, sendt fra New York. Den hedder "Fra Tokio igjennem Manchuria" og handler om Krigen imellem Japan og Rusland. Jeg husker ikke om jeg nævnede noget i mit Brev fra "Unison", angaaende 2 amerikanske Officerer, hvem jeg hjalp til at komme saa nær Port Arthur som muligt. ..... De lovede mig en Bog angaaende deres Oplevelser ..... Det bliver saa anden Gang jeg bliver rosende omtalt paa Tryk, i den russisk-japanske Krig, og jeg føler mig næsten helt stolt; tredie Gang følger der forhaabentlig en Medallie med?

Hvorledes jeg har faaet denne Plads kan jeg ikke sige, nok af det, som jeg en Dag sad og spiste kom der Telefon om jeg vilde komme der og derhen. Jeg gik ikke men sprang. Om jeg vilde gaa om Bord i S/S "Eldorado", til saa og saa Hyre, saa og saa Betingelser for saa lang Tid. Det lyder jo mystisk, men jeg har givet mit Ord paa ikke at omtale noget som helst, før alt er færdig. En Ting kan jeg dog forsikre Eder kære Forældre, at der ikke [er] Tanke om Fare ved det, i et hvert Tilfælde ikke mere end ved sædvanlig Sejlads. Kontracten lyder paa at hvis jeg eller nogen anden af Skibets Officerer mener at der er Fare forbunden med Seiladsen, har vi Ret til at vende om, uden dog derfor at miste vort Tilgodehavende, hvis der findes en Skygge af Grund til Opposition. Well, jeg tog Pladsen, Skibet ankom næste Morgen, gik om Bord, overtog det, og næste Morgen afgik med forseglede Ordrer, udklareret fra Manilla under engelsk Flag. Ja, her er et Exempel paa, hvad Penge kan gøre, 3 danske Officerer, 3 norske Maskinister mønstrer paa det engelske Konsulat, og sejler med et Skib under engelsk Flag, uden nogen af os har saa meget, der ligner et engelsk Skipperpatent.

Vi har en meget stor Mand om Bord som Passager, ingen ved hvem han er, men at det er en Mand med Indflydelse er sikkert. Hvor han siger vi skal gaa hen, maa vi gaa, hvis det da ikke gaar imod Contracten; han er en meget ligefrem Mand, om han taler med Capt. eller med 2den Styrmand er der ingen Forskjel. At det er fint Papir beviser i Gaar, da vi kom herop, uden hverken Bill of Health fra Shanghai, eller nogen Doctorundersøgelse ved Indløbet til Floden her, og alligevel gaar i Land, saa snart vi er fortøiet og har faaet 2 Dages Karantæne. Hvis man vilde prøve at tænke sig hvilke Summer, som gaar til saadan en Krig, tror jeg en vilde blive forrykt. Dette er blot en lille Del af det: "Eldorado" her bliver købt ubeset, 1ste Klasse Passager og Lastebaad er det, selvfølgelig betalt i dyre Domme. Gaar fra Shanghai uden Ladning,

Masser af Proviant om Bord, Dobbelt Hyre og dobbelt Besætning, Alt er frit, undtagen lige ens daglige Tøi.. Kommer hertil, ligger her i 2 Dage, indtager 300 Tons Bunkers, gaar ud igjen paa en lille Fornøjelsestur; begynder Brødet at blive tørt, eller Isen er smeltet, saa hedder det: "Well, Capt., jeg tror det er bedre vi gaar ind og hviler os lidt." Saa deraf, kære Forældre, se I det er mere Lystsejlads end noget andet. Vi tager nu Bunkers ind for en hel Maaned, hvor vi skal hen aner jeg ikke, og Vedkommende Passager er som en lukket Bog. .....

Shanghai d. 28. 7. 05.

Gratulerer, kære Fader, i Anledning af din Fødselsdag; jeg havde haabet at være hjemme til Højtiden, men Gud har villet det anderledes. Ligeledes til Lykke med "Elisenborg", jeg haaber Forretningen maa blomstre, og I maa tjene mange Penge, den burde gøre det efter det smukke Navn den har. Som alt nævnt havde jeg bestemt mig til at rejse for 3 Uger siden; paa Grund af da vi kom hertil med "Eldorado" blev den solgt og vi maatte i Land allesammen. I de sidste 14 Dage jeg var om Bord, havde jeg nok mærket samme Fornemmelse i Benene, som sidste Aar da jeg forliste, men troede kun det var en Overgang. Men et Par Dage efter jeg kom hertil, maatte jeg bukke under og gaa paa Hospitalet. Da havde jeg saa mange Penge at jeg kunde betale min Rejse hjem, og alligevel have en god Skilling, naar jeg kom hjem, men Mennesket spaar og Gud raa'r staar der jo. Jeg maatte saa bide i det sure Æble og lægge mig ind. ..... Men nu er jeg "all right" igjen og kommer ud i Morgen. ..... Benene var just ikke saa gale denne Gang det var mest Nyrerne og dermed fulgte Feber. .....

Som før nævnt er der en stor Mand her i Shanghai, som [har] taget Interesse for mig; han var med "Eldorado"; hvor han sagde vi skulle gaa, maatte vi gaa, jeg har hele Tiden været i den Formening, han var Russer, indtil vi kommer til Shanghai, hvor han saa pludselig begynder at tale Dansk med mig. Da jeg i Løbet af Rejsen har udtalt just ikke smigrende Bemærkninger om ham, skammede jeg mig som en Hund, og bad om Undskyldning; men han sagde bare: "Pokker i Vold med Undskyldning, har De ikke lagt Mærke til, at De er den eneste jeg har brudt mig om paa hele Rejsen; nu kommer De hjem i Aften til Dinner, og saa skal [vi] tale om, hvad vi nu skal gøre." ..... senere har

han været flere Gange op at se til mig og stadig trøstet mig med, han skal nok faa en god Plads til mig. .....

Shanghai d. 12. 8. 05.

..... Her i Shanghai holder vi "Business Folk" nemlig Lørdag Eftermiddag fri, ligesom i England. I trækker vel lidt paa Smilebaandet, men sandt er det dog. For øjeblikket er det aldeles stille her i Shanghai, hvad Sejlads angaar, og da Hr. Nielsen, som jeg i sidste Brev omtalte, bad mig hjælpe sig med en Bog, eller Magazine, som han er ved at udgive, gik jeg paa det mod en passende Godtgørelse, og senere Procenter naar den kommer i Trykken. Den første kommer ud i Slutningen af denne Maaned, og handler en Del om Livet om Bord i en Blokadebryder, som f. Ex. "Eldorado" og "Unison" ligeledes om japanesiske Transportskibe, men ogsaa en Del mere anden nyttig Læsning. ..... Jeg blev i Aftes afbrudt med Skriveriet, paa Grund af at S. Jørgensen og H. Theisen kom op og besøgte mig. Efter at have faaet en Kop Kaffe og en Cognac, bleve vi enige om at leje en Vogn og køre en Tur ud paa Landet. I selve Shanghai er ingenting om Sommeren, men udenfor er der en Del Forlystelsessteder om man da kan kalde dem saaledes, da de ikke nær kommer op til Dyrehavsbakken hjemme og det er da tarveligt nok. Men alligevel havde vi en fornøjelig Tur ud af det, opfriskede gamle Minder, og lavede ellers selv vor Sjov. Jeg kunde ikke rigtig være med, da jeg endnu maa holde mig i Ro, men bare at se paa de andre to Øltønder springe rundt i Græsset var Pengene værd. De veje henholdsvis 20 og 28 Pund mere end mig, Sofus mest, og da jeg er en halv Gang saa lang som dem, kan I tænke Eder, hvilke Kødbjærge de ere. Herman har ligget her nogle Dage og skal sejle i Dag, ned til Hongkong og faa fuld Last. ..... De skal til Odessa med The, og saa vel sagtens hjemefter.

S. Jørgensen er ogsaa i Land nu, da hans Skib er solgt og han og Resten af Besætningen maatte gaa i Land. Han er rasende, men saadan er nu Livet her. .....

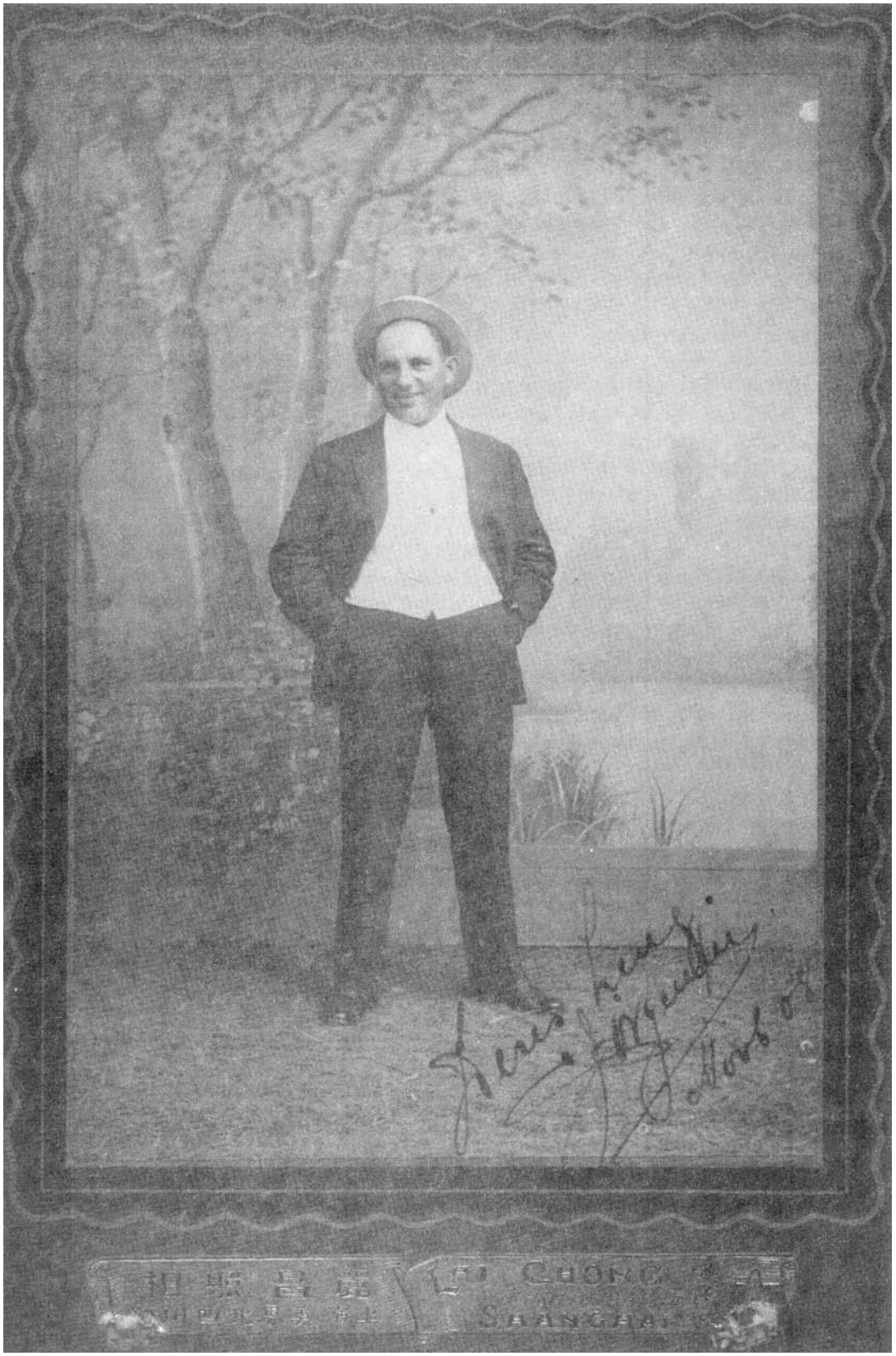

Sophus Jørgensen fotograferet 1908 i Shanghai. Han var født 1876 som søn af fisker Hans Chr. Jørgensen, Bjergerlav 10. Han var forlovet med Trine Peter Steffensen fra Chr.Mølstedsgade 10, men hun ville ikke flytte ud til ham i Shanghai.

Shanghai d. 8. 10. 05

Ellers har vi det for saa vidt godt herude, Fortjeneste er her ikke noget af, men haaber vi saasnart Freden er rigtig sluttet, at der kommer noget igjen. Jeg har selv forresten været paa en lille Expedition for nogle Dage siden. Imedens jeg var med "Eldorado" havde min Velgører, G. Nielsen to Heste om Bord, og [da] det lod til vi skulde være længe i Søen, satte vi dem i Land paa en lille Ø midt i China Søen. Da jeg nu ikke havde andet at bestille, lod han mig gaa ned at hente dem. Men sikken en Tur, i 8 Dage maatte jeg forblive der, da ingen Lejlighed gaves for mig til at komme afsted.

Sikken et Svineri, imellem 17 Chinesere, hvoraf ingen kunde forstaa et Ord engelsk, 2 Heste, en Mængde Gæs og Høns, maatte jeg opholde mig flere Dage, da det regnedes saaledes, det var umuligt at være udenfor. De betragtede mig nærmest, som man ser paa et Dyr i Bur i Zoologisk Have, pudsede jeg Næsen fniste de, satte jeg mig til at læse stimlede de om mig, spiste jeg, hvilket jeg maatte udføre med Fingrene, stod de og tog Appetitten fra mig; hele Øens Befolkning samledes gærne om Aftenen for at nyde Synet af det gale Menneske. Værst var det dog, naar jeg skulde paa Potten, saa skulde I bare se paa Løjer, hele Forsamlingen, Mænd, Kvinder og Børn slutte Kreds, leende og pegende Fingre ad mig; først generede jeg mig, men senere satte jeg mig med Ryggen imod en Væg, og lod dem saa bare kigge. .....

Shanghai d. 27. 12. 05.

Nu er jo Julen overstaaet, saavel her, som hjemme; og haaber jeg, at den for Eder i Hjemmet, har været uden Skygge. For mit eget Vedkommendes Skyld, har jeg tilbragt den paa Hospitalet, men var dog oppe, saa jeg kunde deltage i det extra, som gaves. Godt var det at jeg fik sendt mine Smaagaver hjem, som jeg haaber ere modtagne i god Behold. Et Par Dage efter at jeg havde afsendt dem, blev jeg syg, og maatte paa Hospitalet. Det var jo kedeligt, da det var en god Stilling jeg havde og god Betaling; men tror jeg nok jeg kommer om Bord igjen, saa snart jeg er rask. Det er i Dag 8 Uger siden jeg kom ind, og ser jeg af Søsterens Dagbog, der har været et Par Gange, det har været lige paa Hældningen med mig. I de første 4 Uger laa jeg med stadig høj Feber, dog uden Smerter, og var det tilsidst saaledes at Doctoren daarlig vidste hvad Medicin han skulde give mig, da han ikke vidste hvad Grunden var.

En skøn Dag faar jeg imidlertid heftige Smerter i det højre Ben under Knæet. Da jeg meddelte Doctoren samme, var han strax paa det rene med hvad det var, og Dagen derpaa blev jeg opereret. Inde i Benet blev fundet en Blodprop eller Svulst, som var Grunden til det hele. Lægen mener, at den har siddet der længe, og maaske, hvorfor jeg har været paa Hospitalet de andre Gange. Det blev 2 Uger længere i Sengen, men er jeg nu rask at jeg kan være oppe, og haaber at komme ud efter Nytaar.

Som I vel har hørt af Aviserne, har der været Oprør i Shanghaj, og flere Evropærere og Masser Kinesere myrdet. En Mængde blev bragt herind og forbundet. Kineserne prøvede paa at storme her ogsaa men blev slaaet tilbage af en Straale Vand fra Brandsprøjten og nogle velrettede Skud. De trak sig tilbage efterladende sig 2 døde, grinende i Dødskampen, og en Del Saarede, som blev bragt afsted til deres eget Hospital. Det kunde have blevet ret alvorligt, da der kun var 2 engelske Krigsskibe i Havnen; nu er den fuld op, og Patrullier ses overalt i Byen. Alle civile gaa bevæbnet, ... Efter mine Venners Udtalelser, ser Shanghaj nu sørgelig ud. Nu er Faren vel overstaaet, da de Krystere jo er bange for Gasterne. Der skal heller ikke meget til at ødelægge deres By, selv om Muren er nok saa tyk, et Par Bomber fra et af Skibene, gøre det snart af med den.

..... S. Jørgensen har lagt Sejladsen paa Hylden for en lille Tid og oprettet et Forhyringskontor; bare det nu maa gaa godt. Til Slut ønsker jeg nu Eder, kære Forældre og Sødskende et rigtig godt Nytaar.

Kærlig Hilsen til Eder Alle i Hjemmet
Eders hengivne Søn
Hans Borg

P.S. Hjærtelig Lykønskning i Anledning af Eders Bryllupsdag.

Kapitel 7 - 1906

Hans Borg kommer ud fra hospitalet lige efter Nytår og bor hos halvfætteren, Charles Wulff fra Lybækstræde 4, hvis mormor er søster til Hans Borgs mormor.

Han har kun lidt løst arbejde rundt omkring, men i februar begynder han at arbejde på den ofte omtalte ven, Sophus Jørgensens nystartede forhyringskontor. Samme Sophus Jørgensen er i Dragør kendt under betegnelsen Shanghaj-lodsen.

Endelig har Hans Borg fået noget fast at holde sig til, efter at have gået rundt i to år udelukkende med løst arbejde i korte perioder. Men arbejdet på landjorden tiltaler ham alligevel ikke, og han tænker derfor meget på at tage hjem, da han heller ikke er interesseret i at sejle på Østen mere.

I slutningen af marts måned er han så endelig heldig. Han bliver antaget som kaptajn på en kinesisk djunke "Whang Ho", som han skal føre til den forestående verdensudstilling i San Francisco. Nogle amerikanere i Kina ville vise deres landsmænd, hvordan en kinesisk djunke så ud, og hvor fantastisk kinesisk udsmykning kunne være. Derfor arrangerede de denne sejlads.

Hans Borg afsejler fra Shanghaj den 20. april 1906 med en besætning af kinesere, men på vejen over Stillehavet bryder en mægtig orkan løs. Roret kan ikke holde til presset og brækker, og "Whang Ho" bliver drevet ind mod den japanske klippekyst. Takket være Hans Borgs gode sømandskundskaber lykkes det dog at holde "Whang Ho" fri af kysten og da stormen lægger sig, bliver skibet bugseret ind til den lille japanske kystby Ushinoura. Der går nu nogen tid med at gøre "Whang Ho" sejlklar igen.

Den 1. juli 1906 skriver onkel Hans sit sidste brev hjem til familien på "Elisenborg" i Dragør. Derefter er der intet spor af ham, han døde på rejsen fra Japan til San Francisco under omstændigheder, som aldrig er blevet rigtig belyst.

Shanghai d. 8. 1. 06.

Kære Søster

..... Jeg var dog sikker paa, at der maatte være Brev; derfor saasnart jeg fik Lov til at komme ud og faa frisk Luft, tog jeg en Rikhsaw, med andre Ord en Vogn forspændt med en Kineser, ned til Consulen, stod selv paa Hovedet i Kassen, og fandt hele tre. Derfra paa én igjen, hen i den skandinaviske Klub, fik mig et Par Stykker Smørrebrød og en Kop Kaffe, hvilket er det eneste Sted i hele Shanghai, man kan faa slige Delikatesser. Jeg slugte Brevene, og prøvede at nyde Delikatesserne, men da jeg ved Gennemlæsningen af

Brevene, havde faaet Hjemve og tænkte paa hvilken Sammenligning, der var mellem alt, der og her, blev det hele ligesom en Smule vammelt, saa lod jeg det hele staa, nød Brevene en Gang til og senere i Tankerne en Kop Kaffe med Brød paa "Elisenborg".

Jeg er ude af Hospitalet nu, og har det rigtig godt, Doktoren mente jo, at efter den Operation jeg gennemgik, at jeg ikke vilde faa mere Mén af Turen med "Unison", jeg tror selv det samme. Havde jeg blevet opereret straks, havde jeg sparet 2 Hospitalsture, en Masse Penge, og været paa Hjemvejen til Danmark; det er nu en Gang ikke blevet saaledes, og det hjælper ikke at græde over spildt Mælk, som et gammelt Ordsprog siger. Det var en udmærket Plads, jeg fik der af Russerne, som Supercargo i saa stort et Skib, er jeg næsten saa meget som Captainen, og kan tjene omtrent det dobbelte. Den russiske Regering ser ikke saa nøje paa et Tusind eller to. Men jeg var jo kun 15 Dage om Bord, saa jeg kan jo ikke vænte al Verden. Hospitalet har de betalt, næsten 1000 Kr. i danske Penge, og er jeg lovet en Plads i første Baad, som gaar hjemefter.

Jeg bor nu hos Ch. Wulff, og har det brilliant. Han kommer hjem hver anden Dag, og vi har saa en lang Sludder om Barndomstiden. .....

I Rusland ser det jo sørgeligt ud, men maaske en saadan Demonstration vil hjælpe; de høje Herrer i Rusland har for meget at skal have sagt, og vil indse at i Længden Almuen ikke vil finde sig deri. - For at tale om Demonstrationer har der jo ogsaa været her i Shanghai, imedens jeg laa paa Hospitalet. Jeg skal ikke nægte jeg følte mig lidt underlig, imedens jeg laa i min Seng, uden at kunne røre Benene, og hørte Chinesernes Hyl og Skrig, og ikke vidste, hvilket øjeblik, de trængte ind til os. Ganske vist ere jo Søstrene franske, men Oppasningen ere alle Kinesere, og man kan aldrig vide, paa hvilken Side man har dem. Men hvis Skyld er det andet end Evropæernes egen, særlig Engelskmændenes. De har jo det meste og skal have sagt i China, og mener derfor de kan gøre, hvad de vil; nu havde de imidlertid gaaet for vidt og derfor Oprør. Det blev jo dæmpet i Tide, men det var ogsaa paa høje Tid; hvad er vel et Par tusind evropæiske Soldater imod 100.000 gale Kinesere.

Vi leve nu som paa Gløder, det ulmer endnu; om 14 Dage er det chinesisk Nyt Aar, den største Fest de har, og der menes de saa vil tage fat igjen.

Man ser nu hver Dag evropæiske og japanesiske Tropper (hele Regimenter) marchere igjennem Gaderne, og naar man ser paa Japserne og Russerne, vil man uvilkaarligt tænke: "Det er ikke saa underligt, de sidste fik Klø." Japsen gaar som paa fjedre, ganske unge Mennesker, rene og slikkede, som de vare nyfødte; derimod Rus. - Bemøget og trevent slæber han sig af Sted, Officerer og Mandskab mere eller mindre fulde, eller for at sige det lidt pænere paavirket af Spiritus. Jeg er næsten bange for nu, jeg er gaaet for meget ind paa Politik; men hvad skal jeg egentlig skrive om. .....

Shanghai d. 10. 1. 06.

Kære Forældre

Jeg har faaet lidt at bestille paa Kontoret for Russerne; det er ikke meget betalt, men dog saa meget at jeg klarer mig.

Jeg er lovet Plads i en af Baadene, som sejler hjemme paa, saasnart Ruten kommer i Orden, som forhaabentlig ikke vil vare for længe, da jeg er led og ked af Shanghai. .....

Shanghai d. 9. 2. 06.

Først af alt, tusind Tak, kære Moder for Uhrkæden og 10-Kronen Du sendte mig, den sidste har jeg alt faaet lavet til at hænge ved Faders Medallion, som, ja, jeg ved ikke om jeg har faaet eller neglet den. Ikke destomindre ere de alle tre Erindringer fra mine kære Forældre og som jeg aldrig vil glemme eller skilles ved. ..... Den ene Dag er næsten som den anden; man bestiller lidt enten paa et Kontor eller i en Damper som Supercargo for ikke at forøge Gælden i alt for høj en Grad, holde den gaaende siger vi, indtil bedre Tider kommer. Dog er Jørgensen og jeg inde for stort nu, om vi blot kan skaffe de fornødne Penge tilveje. Det har været prøvet en Gang før, men mislykkedes paa Halvvejen, men vi sige, bedre Lykke næste Gang. Hvad vilde I sige om en skøn Dag en rigtig kinesisk Junke kom ankrende op paa Dragør Rhed en skønne Dag, ladet med Silke og Couriositeter?

Der er jo langtfra noget bestemt, men at dømme efter Jørgensens Udsagn i Formiddag, som jo egentlig er den ledende, var der god Udsigt til at det vilde

lykkes og faa nogle af de rige Kinesere med. Derfor har jeg ikke gaaet fra Russerne endnu, men man prøver jo alt for at faa sig en ordentlig Livsstilling. Der er en Plads ledig som Regnskabsfører i en af Transporterne, som skal hjem med Soldater, en Russer og jeg søger paa den samme Plads, nu faar vi jo se, hvem som faar den. I Gaar vare alle Danske til en stor Højtidelighed her i Shanghai, i Anledning af Kong Christians Død. Det stod op i den protestantiske Kirke. Kirken var nydelig dekoreret med Blomster og Sørgeflag. Alle Officererne fra de forskellige Orlogsmænd mødte i Galla. Taotaien af Shanghai, altsaa Borgmesteren, med alle sine Mandariner, mødte ogsaa i stiveste Puds. Den danske Consul i Uniform, samt Commiteen stode i Kirkedøren, og modtog Gæsterne, som mødte præcis Kl. 12. Orgelet spillede en fransk Sørgemarch indtil alle vare paa Plads. Derefter sang en dansk Dame, "Fru Rothe" en Salme aldeles Solo, "Lær mig o Skov at visne glad". Det var gribende at høre, en Salme som de fleste af os, ikke havde hørt paa mange Aar, og saa den Maade hun sang, mange, mange stod med Taarer i øjnene, ved Tanken paa Hjemmet, hvor de først havde hørt den.

Derefter holdt en svensk Præst "Rydberg" en smuk Tale, om Kongen, hvad han havde været for Danmark o.s.v.

Efter Talen blev en Salme sunget paa Engelsk, og til Slut "Deilig er Jorden" af et Kor af danske Damer, og alle indtog deres Pladser og marcherede ud af Kirken, hvor de skiltes. .....

Shanghai d. 4. 3. 06.

Kære Broder

.....Jeg for min Part, har nu lagt Søen paa Hylden foreløbig; jeg har overtaget S. Jørgensens Contor, og sidder for øjeblikket og skriver her. Han selv er rejst nord paa i Business, da der sandsynligvis var en Del Penge og tjene, hvis det gaar heldigt af. Paa Kontoret gaar det temmelig godt, jeg har en Evropæer og to Kineserclerke til at hjælpe mig. Jørgensen begyndte med det som Shipping-office, det kunde imidlertid ikke gaa, saa blev det samtidig en Slags Fæstekontor, som det endnu er, og har jeg nu faaet ved Siden Chartering af smaa Dampere, som det lader til svarer sig bedst. At der kan blive noget tilovers nu, Forretningen er saa ny, kan der jo ikke være Tale om, da vi maatte

laane Pengene til at starte den med; først skal Renterne ud, derefter kommer Afdrag paa Kapitalen, og senere for at leve, skal der ikke saa faa Penge ind for at lægge noget til Siden. Naa, selv om vi ikke tjener noget, saa er det bedre, end at gaa ledig, det viser Folk, at vi gærne vil arbejde. Det er dog et Liv, som jeg ikke har megen Interesse for i Længden; saa snart Foraaret kommer, gaar jeg heller som 2den Styrmand for 15 Pund om Maaneden, end sidde her for 20. .....

Shanghai d. 8. 3. 06.

Kære Forældre

..... Med Ch. Wulff er det skidt, han er aldrig rigtig rask, han har nu tænkt at opgive sin Stilling til Søs, sælge alting, og saa tage hjem til Danmark. Han er bange for en Sommer til som den sidste, og jeg for min Part, tror heller ikke han gaar den igjennem, han er for fed. Hvad mig selv angaar har jeg ikke været saa rask paa længe, som jeg er nu. Jeg lever meget maadeholdende, gaar lange Ture Morgen og Aften, før jeg gaar paa Kontoret og ligeledes naar jeg er færdig. Det er jo heller ikke lang Arbeidstid, 9-12 Fmd., 2-5 Emd., saa der er plenty of time for exercice.

Ja, ellers gaar alt sin jævne Gang herude. Alt er fredeligt og roligt nu her i Shanghai; inde i Landet er der af og til Oprør, men det bliver hurtig dæmpet. Om en Maaned eller saa, skulde jo Tiderne forbedre sig, og jeg komme i min vante Dont igjen, forhaabentlig i et Skib som gaar hjemefter. .....

Shanghai d. 22. 3. 06.

En inderlig Tak, kære Forældre, for de mig tilsendte Penge, jeg maa tilstaa, det var med blandede Følelser, jeg modtog dem. Først af alt Taknemmelighed, derefter Skammen over ikke at kunne klare sig selv. Med Guds Hjælp, haaber jeg dog i en nær Fremtid, at kunne tilbagebetale Alt det Gode I have gjort mig, kære Forældre. Herude har Skæbnen været mig imod til Stadighed, men har jeg, som saa mange Andre, stadig tænkt "Næste Gang gaar det bedre."

Det synes nu, som om Lykken har givet mig et lille Smil, jeg er nemlig antaget som Fører paa et nyt Skib, som jeg skal sejle over til San Francisco. Det er en tremastet Skonnert paa 300 Tons, bliver bygget her i Shanghai, og er jeg antaget allerede til at efterse Bygningen af den. En dansk Lodssurveyor Paulsen, har anbefalet mig, og blev jeg antaget øjeblikkelig. Skibet skal afleveres den 15de April, og tænker jeg at være klar til at sejle d. gode. I kan næppe tænke Eder, kære Forældre, hvilken Forandring i Tilværelsen, i Stedet for at løbe fra Kontor til Kontor, har jeg nu nok at gøre fra tidlig Morgen til sildig Aften. Tiden deler jeg mellem Forhyringskontoret og Værftet, hvilke ligge ca. 1 dansk Mil fra hinanden, og som jeg for Motionens Skyld gaar Morgen og Aften, foruden 2 Gange daglig i Rikshau. Jeg tjener derved saameget, at jeg ikke behøver at røre de mig tilsendte Penge, af hvilke jeg har indbetalt en Del af min Gæld, og givet Resten til Hillebrandt i Forvaring, indtil jeg seer, hvad som betaler sig bedst, enten rejse direkte hjem eller overtage denne Førerplads. Jeg spiste til Aften hos Hillebrandt i Aftes, og da vi vare alene, drøftede vi saa, hvilket var det bedste. Resultatet blev, efter begges Mening, at jeg indtil videre skulde holde paa det jeg har, hvis jeg, naar Skibet er færdig, kan faa en Contract med Rhederen om at betale min Rejse til New York, selv om jeg skulde gaa under den mig en Gang lovede Hyre. Derfra er der jo saa kun 8 Dage hjem. Under alle Omstændigheder vil der ikke være noget tabt ved det. Jeg antager Rejsen varer 2 Mdr. til America, derfra 14 Dage til Danmark; det giver hjemme hos Eder, kære Forældre, i Midten af August, om just ikke en rig Mand, som jeg ellers har tænkt mig, men dog med et Par Hundrede Kroner, og jeg vil da efter et saadant Ophold i den friske Søluft, komme hjem, lige saa rask, som da jeg tog til Kina.

Foruden dette gaar der 2 norske Baade hjem i Slutningen af næste Maaned, i hvilke der altid er en Matroschance, saa selv om det skulde vare lidt længere, er der dog en stor Del Penge tjent ved det.

Ja, der er ingen Tvivl om Shanghai er et Pesthul, det bevises bedst ved, at Folk her, som har Raad til det, hvert Aar tager en Tur til Japan for at rekreere sig, og som før nævnt tror jeg, en à to Maaneder paa Søen, vil gøre Vidundere med mig. Tro, ikke, kære Moder, at jeg er blevet Krøbling eller noget lignende, nej langtfra; nu føler jeg mig saa rask som nogensinde, om end noget svækket af den sidste Operation, men det kommer altsammen i Orden igjen, nu jeg har faaet noget at virke for.

Jeg vil da samtidig sende mit Fotografi, saa at I ikke skal blive altfor overraskede ved at se mig. Til Adrian sender jeg nogle Frimærker, da Nelly jo efter hans Udtalelse i sidste Brev har neglet de andre. .....

Ushinoura d. 22. 5. 06.
"Whang Hoo"

At I med Uro vente paa Brev fra mig, kan jeg tænke, men havde det sidste jeg skrev, gaaet som jeg ventede, saa havde det været hjemme nu. Men jeg maa gaa tilbage en hel Maaned, saa at I kan forstaa, hvorfor det ikke er kommen Eder i Hænde. Som jeg lod Eder vide I det sidste Brev, var det omtrent bestemt, at jeg skulde tage en kinesisk man of war, over til Amerika; den kom nu til at føre amerikansk Flag, men er kinesisk alligevel. Der gik dog nogen Tid, før jeg rigtig vilde bestemme mig, da jeg vilde se, hvilket Kram den var lavet af, naar den blev færdig. Den blev, som skrevet, bygget i Shanghai og er i Forhold til Størrelsen, umaadelig stærkt bygget. Den er kun indrettet til Lystfartøj, og er bestemt til Udstillingen i San Francisko. Hele Skibet er Saloner og Lukafer, overalt dekoreret med gamle kinesiske Vaaben, i alt 210 Stykker. Som paa kinesisk Vis er Farverne meget spraglede, med Udskæringer og Forgyldninger de mest mulige og umulige Steder. Paa Dækket er der 8 store Kanoner, som vi dog tog ned af Vejen, da vi skulde gaa. Det mærkeligste er den høje og lange Agterende, som har noget Lighed med de Skibe, Columbus sejlede til America med. Den er malet med alle Slags Figurer, ligefra Budda og ned til Djævlen, Byer, Gader og Templer i de mest skrigende Farver.

Naa, Skibet blev imidlertid færdig, og et Par Dage før Afrejsen blev bestemt, undertegnede jeg Contracten, skrev alle mine Breve færdige, og sendte 2den Styr. paa Posthuset med dem. Den 20de gik vi fra Shanghai, og Skibet viste sig i alle Maader, som et udmærket Søskib. Rigningen, som i alle nye Skibe, havde vi en Del Arbeide med i China Søen, men da vi kom ud i Pacificen var den i fuldstændig Orden. Det eneste jeg nu var lidt i Tvivl om var Roret, men da flere erfarne Mænd, blandt andre Lodssurveyeren, gav deres Kendelse god, maatte jeg eftergive, og nu har det vist sig, jeg havde Ret.

Den første Del af Reisen, gik som før nævnt temmelig godt, men en Morgen begyndte Barometeret at falde paa en foruroligende Maade, og ikke længe

efter maatte vi begynde at rebe. Noget senere hev vi den til med 2 Driftankere. Søen var nu alt temmelig krap og Vinden tiltog stadig.

Nu saa vi først rigtig hvilket brilliant Søskib det var, det laa paa Vandet som en And, og tog ikke en Draabe Vand over. Søen tiltog stadig, og henpaa Aftenen brækkede Roret lige ind ved Stammen, og Skibet laa hjælpeløs og drev efter Kompasset lige ind mod Land. Det blæste nu en halv Orkan, Regn og Mørke, og en forfærdelig Sø. Kl. 12 sigtede vi Land, og vort eneste Middel var nu Ankrene endskøndt, der var en 40 Favne Vand. Vi fik B.B.[Bagbords] Anker ud med 75 Favne Kæde og det eneste Kabeltoug vi havde, paa Tampen. For det laa vi en Time, saa sprang det, og vi kørte ind efter med en 4 Mils Fart. ½ Time efter saa og hørte vi Brændingen. Vi loddede saa og fik 30 Fv.[Favne] men vi turde ikke vente længere med Ankeret, da vi ikke vidste hvor langt vi vare ude. Saa vi lod altsaa Stb. [Styrbords anker] gaa og stak ud al den Kæde vi havde 100 Favne, og det lod til det holdt.

Men fra den Tid og til det blev Dag, tror jeg aldrig har varet mig saa længe. Hele mit Liv stod for mig, baade det Onde og Gode, jeg har gjort, og jeg er sikker paa jeg ikke var den eneste, som bad Gud bevare os. Alle Mand stod vi klar ved Baaden med Redningsbælterne om Livet, klar til at kaste den i Vandet, saa snart Kæden sprang. Da det blev lyst, og vi rigtig kunde se, hvilket Hav der, kunde jeg ikke lade være med at tænke, paa at den Druknende klynger sig til et Straa. Vi havde den samme Chance, men ingen af os tænkte paa det. Det viste sig, at vi stod ikke 2 Kabellængder fra selve Landet og høist én fra Klipperne, som vi saa en Gang imellem over Søen. Det var med en gribende Fornemmelse, jeg stod og betragtede det umaadelige Hav, og de spidse Tingester komme op, som Finner paa en Haj, hvor jeg vidste Døden var os vis, hvis Kæden sprang. Vi satte Nødsignaler, men uden Resultat, paa Søen kunde de ikke se os, og paa Land var ikke et Menneske at se.

Saaledes gik den Dag og næste Nat, henpaa Morgenen gik Vinden lidt ned, men Søen rasede ligedan. Hele Dagen regnede det ned i Spande, men [ingen] tænkte paa at gaa ned, hverken at spise eller drikke; om Eftermiddagen var der et lille Ophold, som klarede Luften, vi kunde da se ned i en lille Bugt, paa Stb. Side af os. I Skumringen kom en Redningsbaad ud i Nærheden af os, og gjorde Miner til om vi vilde i Land; selvfølgelig vilde de alle med, men da de saa jeg blev, var der dog et Par Stykker som blev. Resten maatte springe i

Vandet og blive hjulpne om Bord i Baaden. Nogle Dage efter var det saa godt Vejr, at med 6 store Baade, kunde de bugsere os ind i Bugten, hvor vi ligge nu, og reparere. By er her ingen af, men de Par Mennesker, som her er er umaadelig gode imod os. Nu kommer først det jeg vilde sige først. Stuerten [stewarden] kom en Aften om Bord fuld og vilde skyde saavel Styrmanden som mig, og jeg maatte da lægge ham i Jærn og satte ham i Fængsel i Land. Da jeg samme Dag havde mistet en Del Penge fik jeg Mistanke til ham, og undersøgte hans Kiste og fandt, hvad tror I, alle vore Breve, som 2.den Sty. havde givet ham i Shanghai, da han selv skulde andre Steder hen. Jeg kom straks til at tænke paa den Uro I vilde være i, da I vel igjennem Jørgensen har hørt at jeg var sejlt.

Det vil nok tage nogen Tid for dette Brev kommer hjem, da det skal tværs over Japan for der [er] nogen Post Station. I kan tro, kære Forældre, at det er underligt at være paa et Sejlskib nu, men nu har jeg sat mig ind i det, og føler mig bedre tilpas, end jeg har gjort paa flere Aar. Det har været Arbejde jeg har manglet.

Jeg sender hermed et Par Fotografier, saa I kan se, jeg ikke er saa tynd som I troede. .....

Uchinoura d. 1. 7. 06.

Ja, her ligge vi endnu og drive, men kan jeg dog nu see en Ende paa det. Vi er nu saa vidt, at vi kan sejle naar Vind og Veir tillader. Som I næsten vel kan tænke, har jeg haft et umaadeligt Bryderi her, eftersom vi har været opholdt saa længe. I mit første Brev, nævnede jeg de indfødte her, som meget flinke og hjælpsomme; jeg maa ogsaa sige de vare, lige indtil samme Dag, Regningerne skulde betales, men saa fik jeg andet at vide, - Pengene som Reparationen vil koste havde jeg estimeret temmelig højt i mit Telegram til America, men da det kom til Stykket, var det ikke nær nok. - Et andet Exempel af Japsernes Underfundighed. Jeg maatte altsaa telegrafere igjen, og da det tager omtrent 10 Dage for at faa Penge sendt fra America hertil denne Sørøverby, pr. Telegram, har det jo Skylden en Del, men som før nævnt nu ser jeg en Ende paa det.

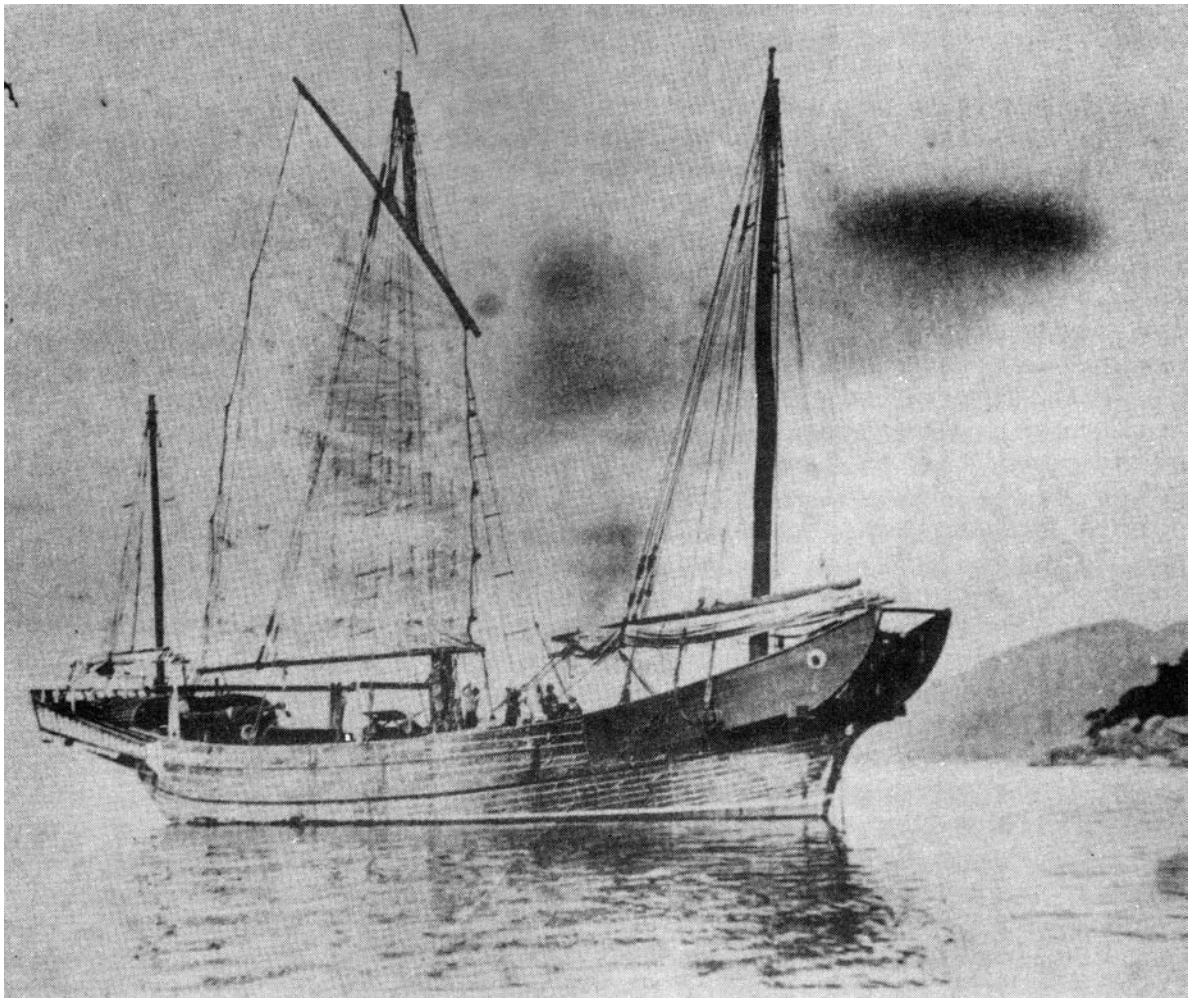

Den kinesiske djunke "Whang Hoo",
som Hans Borg skulle føre over Stillehavet fra Shanghai til San Francisco.

Som rigtig Capt. nu, det er min første Rejse, har det været lidt hovedbrydende, særlig under disse Omstændigheder; i hele Byen er der ikke et Menneske, som kan tale andet end japanesisk, de fleste af dem har aldrig set en hvid Mand før; alt hvad som er at faa er kun Ris og Fisk, alt Materiale maatte bringes fra den første nævneværdige By "Kagoshima", beliggende ca. 40 Miles herfra. Jeg var selv deroppe et Par Gange, for at faa Sagerne i Orden, og kan jeg nok sige, det er de mest nervepirrende Ture, jeg endnu har haft. De fleste Japser har som bekendt Lemmer, som af Staal, udholdende som en Maskine, hvis den bliver passet, de tænke ikke noget over at spadsere en 25 miles om Dagen, i en 80 Grader Fahr.[Fahrenheit], over Fjælde igjennem Rismarker i Mudder til Knæene, men for en anden Stakkel, som aldrig har gaaet længere end fra Dragør til København, naar undtages den Tur jeg havde i Java, falder det lidt besværligt. Da jeg absolut maatte til den anden

By, var jeg nødt til at gaa samme Rute, som de brugte, da jeg ikke vidste der fandtes en Vogn at faa. Altsaa Kl. 6 om Morgenen gik vi herfra, paa en smal Sti, den ene Side Klippe op og ned, den anden Afgrund eller Sø. Jeg havde to Japser med til at bære min Baggage, men kunde jeg dog daarlig følge med alligevel, da det var op ad Bakke hele Tiden. Den første Holdeplads var Kl. 2 om Emd., et lille Thehus, omtrent paa Toppen af Fjældet; der hvilede vi en halv Time, fik The og Æg; Japserne havde deres sædvanlige Risboller med, men saa betænksom havde jeg ikke været, da jeg havde forstaaet det kun vilde vare et Par Timer. Efter endt Hvile gik vi paa en igjen, det værste var at komme i Gang, jeg havde da allerede store Vabler under Fødderne, men jeg vilde dog ikke give op og travede videre. Paa saadan en Tur ser man, at det er sandt, hvad Svedstrup skriver: I Japan gaar Folk nøgne, men man ser ikke Nøgenheden. I Landsbyerne, paa Markerne ja overalt, hvor man mødte Folk vare de mere eller mindre nøgne, saavel Mænd som Kvinder, de antog nærmest mig for et udenlandsk Dyr. - De næste 4 Timer gik bedre, Vejen var forholdsvis god, og lidt ned ad Bakke, men da vi ved 6½ Tiden kom igjennem en lille By, hvor man kunde overnatte, og vi efter Milestenene, havde gaaet 22 miles, saa sagde jeg "Stop" no more for me to night."

Efter endt Aftensmaaltid, bestaaende af Ris, Fisk og The, strakte jeg mig paa min Matte, og sov de Retfærdiges Søvn til næste Morgen Kl. 6. Lysten til at spadsere ca. 15 miles mere, var just ikke stor, udaset som jeg var i Forvejen fra Gaarsdagens Anstrængelser, men heldigvis kom Tilfældet mig til Hjælp. - I Japan er det overalt Skik at tage Bad hver Morgen og Aften. Mænd og Kvinder gaa ned i samme Basin, hvor Vandet er saa varmt, at det næsten er uudholdeligt for os Evropæerer. Da ,jeg kom ind i Badeværelset, var der ca. 10 i Badet, medens andre stod og skyllede sig med koldt Vand. Jeg kan ikke nægte, jeg var lidt generet, og havde den største Lyst til at gaa igjen, da baade Mænd og Kvinder fnisede og gjorde Gebærder over denne underlige hvide Mand, som kom ind til dem. Naa, jeg tænkte ved mig selv, "hellere springe end krybe i det", og af med Kimonoen og sprang ned imellem dem, men jeg skal love for jeg kom op i en Fart, hen og greb en Potte med koldt Vand og hældte den over mig. Rød som en Krebs, stod jeg da imellem dem, efter min Formening halvskoldet, de lo, klappede i Hænderne og raabte "America". Medens jeg stod og tørte mig af, kom en Japs hen, og spurgte hvor jeg skulde hen. Da Fyren kunne forstaa 10 og tale 3 Ord engelsk, gjorde jeg ham forstaaeligt, at jeg vilde have en Vogn Resten af Vejen, som jeg da ogsaa efter

megen Parlamenteren fik. Men sikken en Køretur, Vejen, som efter medfølgende Tegning, akkurat saa bred, at to Vogne kunde passere hinanden. Nu, japanesiske Vogne ere indrettede til at holde 4 Personer, men kommer en nogenlunde voxen Mand, som jeg regner mig selv til at være for Øjeblikket, maa man coile sig op i franske Bugter for at faa Plads. - Den første Time gik det meget godt, igjennem Tuneller, langs Afgrunde, over Broer, op ad Skrænter, hvor jeg maatte staa af selv og skuppe bag paa, imedens Kusken halte Hesten i Hovedet, for at faa den til at gaa. Endelig kom vi da saa vidt, at jeg kunde kravle ind for godt. Efter Kuskens Forklaring vilde det ikke vare ret længe nu, før [vi] vare nede; glad var jeg naturlig, men da vi havde kørt en 5 minutter, i en rasende Fart, ned ad en Skrænt, hvor Vejen bugter sig som saa, kan jeg ikke nægte, at Hjærtet sad omtrent op i Halsen paa mig, naar jeg kiggede ud og saa ned. Ved hver Ombøining saa det ud som vi skulde fare lige ned i Afgrunden ca. 40 Fod ned; jeg kunde se en lille Damper ligge og vente paa at tage mig med, og tænkte: "Gid du var om Bord og paa dit eget Element," lukkede Øjnene og lod ham køre indtil pludselig vi kom til et brat Holdt. Jeg lod mig næsten falde ud af Vognen og drog et lettende Suk, da jeg saa vi vare paa fladt Land igjen . Der var ingen Tid til at komme ind og faa sig en "Pick me up", da Damperen, en Tingest a la "Langeland", laa og blæste som om Djævlen var sluppet løs. Om Bord kom jeg i en Fart og K1.2 Emd. landede jeg i Kagoshima, hvor jeg næsten aflagde Besøg hos Governøren og takkede ham for de Tjenester han havde gjort mig igjennem sine Underordnede. - Det tog mig to Dage at faa alt ordnet med materiale og Stores, og da der ingen Damper gik den 3die Dag, fik jeg fat i en Tolk, som viste mig rundt i Byen. - Kagoshima er den By hvor Japans største Helte komme fra, alle de velbekendte Admiraler og Generaler fra sidste Krig ere fødte der. Vedkommende som viste mig rundt var Søn af en Oberst, som var skudt under Oprøret. Han viste mig Kirkegaarden, som jeg sender Fotografi af pr. Post, kun militære ligge der. Et stort Monument er oprejst udenfor Templet af en af de bedste Mænd som har existeret i Japan. Seigo hedder han, af hvem jeg ogsaa sender et Kort. Næste Dag gik Rejsen hjemefter igjen, men med Vogn hele Tiden, saa op af Bakke havde jeg Tid at studere Landskabet. Jeg tænker mange af vore Malere hjemme, vilde give en Del Penge, for at se noget saa smukt. Næste Dags Aften naaede vi Uchinoura, og tror jeg nok det er længe siden jeg følte mig saa godt tilpas, som da jeg Kl. 9 laa i min Køje, efter at have faaet et godt Maaltid Mad.

Ja, anden Gang jeg var oppe i Bjergene, gik det omtrent ligeledes, kun at jeg havde engageret, saa jeg havde lidt Selskab. Saa, om Gud vil, haaber jeg at sejle en af de første Dage, og snart at se Eder, kære Forældre og Sødskende i bedste Velgaaende.

En venlig Hilsen sendes til Eder Alle i Hjemmet fra Eders hengivne Søn

Hans Borg

Hils Bedste og alle Tanterne.

Det var det sidste brev Hans Borg sendte hjem til familien i Dragør og det sidste livstegn, man har fra ham. Hvad der egentlig hændte ham herefter, ved ingen med sikkerhed.

Hans Borgs familie hjemme på "Elisenborg" 1912.

Fra venstre Martin Borg og hustru Edith, Anna Borg, siddende forældrene Carl og Lise Borg med Martin Borgs søn Carl Johan imellem sig. Derefter stående Nelly Borg, Marchen Jansen og hendes mand Carl Borg jun. Siddende foran disse lillebror Adrian Borg.

Kapitel 8 - Efterskrift

Royal Danish Consulate
San Francisco, Cal., Oktober 18th 1906.

Capt. C. J. Borg
Dragør

Deres Skrivelse modtaget angaaende Deres Søn H. J. Borg, Fører af det chinesiske Skib Whang Ho. Dagen efter Modtagelsen af Deres Brev læste jeg følgende Udklip i et af vore Blade, hvoraf det fremgaar at Skibet ankom til San Pedro, Havnen for Los Angeles Rhed den 16.ds., meddeler det tillige at Føreren af Skibet afgik ved Døden faae Dage efter Skibet seilede fra Japan, jeg føler med Dem ved at bringe Dem denne sørgelige Underretning, jeg skal strax skrive til Ejeren og Føreren af Skibet om nærmere Underretning tillige ogsaa tage vare paa hans Effekter og forhøre om tilgodehavende Hyre.

Saasnart jeg faae nogen Underretning skal jeg meddele samme.

Med saaledes Agtelse

H. H. Birkholm
Konsul

Det udklip, konsulen i ovennævnte refererer til, er denne artikel i bladet "The Examiner":

DJUNKES SKIBSBESÆTNING SAT PA LAV RATION

Gammelt skib ankommer til San Diego efter en lang og stormfuld rejse.

SAN PEDRO. 16. oktober. - Den kinesiske djunke, Whang Hoo, ankommer denne eftermiddag, efter 27 dages sejlads fra Van Diemans Stræde ved sydjapan. Kaptajn Hans Borg døde ombord på syvendedagen på rejsen, og 1.styrmanden, Walter Løbger, bragte skibet til sin havn. De så først land ved Point Conception, for 4 dage siden. Det største problem de erfarede på rejsen, var forårsaget af kraftige vinde, som blæste næsten uophørligt. Skibet blev ført nordpå mere end 400 miles ud af kurs. Whang Hoo var ikke forsynet med proviant til så lang en tur, og besætningen fik små rationer i adskillige dage, da skibet "Oriental" kom til syne og ny proviant blev skaffet.

Whang Hoo synes at være over 100 år gammelt, og er bygget af teaktræ med kobberforhudning. Den har tre master af hvid mahogni. Skibet blev købt af "Pacific Electric Railroad" som vil have Whang Hoo på udstilling langs med kysten. Den fører en besætning på 9 mand.

Amager Birks Politi
Lørdagen den 24 November 1906

Dags Dato har jeg efter Ordre indfundet mig hos Restauratør C. J. Borg i Dragør, for at tilsige ham til at møde i Amager Birks Skifteret angaaende hans Søn, Skibsfører H. J. Borgs Død. Han erklærede at hans Søn intet har efterladt sig, samt at han med Undtagelse af nogle faa Dage, ikke har været hjemme de sidste 7 Aar. Han efterlader sig heller ikke Enke eller Livsarvinger.

Ærbødigst
M. Arentoft
Politibetj.

Til Udenrigsministeriet

Underskrevne fhv. Skibsfører C. Borg Dragør, tillader mig herved allerærbødigst at fremsende hoslagte Skrivelse af 18 Oktober d. A. samt 1 Avisudklip fra Konsulen i San Francisco, med Anvisning til det høje Ministerium om at være mig behjælpelig med at skaffe mig nermere Oplysning om min Søns Død. Som det fremgaar af hoslagte Skrivelse var min søn Hans J. Borg Fører af Skibet Whang Ho, paa hvilket Skib han skal være afgaaet ved Døden.

De Oplysninger der særlig ønskes tilvejebragt ere: Hvad og hvormeget han har efterladt sig, paa hvad Maade og hvad Tid han døde, og Stedet (Længde- og Breddegrad) hvor Skibet da befandt sig.

Jeg tillader mig at anføre, at jeg forgæves har henvendt mig til Konsulen i San Francisco, for at faa de ønskede Oplysninger.

Dragør den 4 Januar 1907

Allerærbødigst
C. J. Borg
fhv. Skibsfører

Royal Danish Consulate
San Francisco, Cal. Februar 12. 1907.

Captajn Carl J. Borg
Dragør

Endelig fandt jeg en af de Sømænd, der kom over i Skibet Whang Hoo paa Shanghaj, nemlig 2.Styrmand, Einar Carlsen, og medfølger hans Erklæring angaaende Deres Søns Død og haaber, dette maa være tilfredsstillende. Deres Søns Tøj er i U.S. Shipping Commissionens Hænder i San Pedro tilligemed den Tilgodehavende Hyre, som ikkun var $ 28,00. Deres Søn havde ikkun mindre Hyre, men skulde have $ 250,00 ved Siden af for at bringe Whang Hoo over, men da han døde, og ikke bragte Skibet over, frafalder det Beløb. Jeg vil see, hvorledes at arrangere med U.S. Commissionen angaaende dette, det tager lidt Tid, men skal underrette Dem om Resultatet.
Med Agtelse

H.H. Birkholm
Konsul

Til Udenrigsministeriet

Jeg tillader mig atter ærbødigst underrette det høie Ministerium at jeg nu har modtaget Brev fra den Danske Consul i San Francisco angaaende min Søn, at han var afsejlet d. 1ste August fra Japan men var død den 8nde. Det var Udtalelser fra en som havde været 2den Styrmand i Skibet.
Med Hensyn til hans Tøi m.m. skulde han give nærmere Underretning, naar samme kom i Orden, at han Consulen havde faaet i Hænde hvad der kunne være.

Dragør 11/3 1907

Allerærbødigst

C. Borg

Fhv. Skibsfører

Royal Danish Consulate
San Francisco, Cal. Juli 15, 1907

Udenrigsministeriet
Kjøbenhavn

Med Henvisning til det høje Ministeriums Skrivelse No. 4. af 18de Mai d.A. med vedlagt Fuldmagt og Formular i Hans J. Borgs Dødsbo, bedes at finde vedlagt Regnskab over Boet, som jeg indberettede i tidligere Skrivelser til hans Fader C. J. Borg af Dragør, var Hans J. Borgs Konditioner at bringe Skibet over imod en mindre maanedlig Hyre, og modtage en vis Sum naar Skibet ankom til San Pedro, Californien. Borg fuldførte ikke Kontrakten begrundet af hans Død paa Rejsen. Ligeledes brugte H. J. Borg en betydelig Masse Penge under Haveriet i Japan, og var Selskabet der bragte Skibet hertil Kysten paa Speculation bankrupt kort efter Skibets Ankomst hertil. Afdødes Tøj som var mig tilsendt er uden Værdi, Tøjet er ødelagt af Møl, der er en ældre Oktant nogle Bøger og en Del ældre Photografier samt nogle Breve, om det ønskes kan det blive sendt dog det er uden Værdi. Borgs Fader omtalte et Uhr og Kjede, der var ikke noget saadant iblandt hans Effecter. Jeg havde nogle udlæg for at komme til Skibet da det senere ankom hertil, for at faae en Erklæring angaaende Borgs Død.

Ærbødigst

H. H. Birkholm

Der var ingen, der opklarede den gådefulde sag. Familien Borg prøvede ellers mange gange, men for det første var konsul Birkholm i San Francisco hverken behjælpelig eller interesseret, og for det andet siges det, at besætningen på "Whang Hoo" var forklædte kinesiske pirater, og at de stak af inden de offentlige myndigheder greb ind. Derfor blev der heller aldrig holdt søforhør i sagen.

Konsul Birkholm opsøgte, efter mange opfordringer fra familien Borg, 2.styrmanden fra "Whang Hoo", Ejnar Carlsen, for at indhente oplysninger om Hans Borgs død. Disse oplysninger er dog på ingen måde fyldestgørende.

Som skrevet står i brevet af 11. 3. 1907 fra faderen, Carl Borg til Udenrigsministeriet, afsejlede djunken fra Ushinoura den 1.august og Hans Borg døde den 8.august. Disse datoer stemmer overens med, hvad det amerikanske avisudklip fra "The Examiner" fortæller, og jeg formoder derfor, at Hans Borg virkelig døde den 8. august.

Hvad dødsårsagen var kan man kun gisne om. Der er blevet fortalt, at han fik et nyt udbrud af beri-beri, som denne gang skulle have ført til døden. Men en anden historie går på, at han skulle være blevet dræbt af de såkaldte pirater.

Sagen vil næppe nogensinde blive opklaret, men sikkert er det, at Hans Borg fandt sit sidste hvilested på bunden af Stillehavet.

Også "Whang Hoo" endte sine dage på havets bund. Efter at være ankommet til San Francisco, i hvis havneprotokol den ovennævnte 2.styrmand Ejnar Carlsen i øvrigt er registreret som fører af djunken, kom den på udstilling langs den amerikanske vestkyst.

Ejerne fik derefter den idé, at sende "Whang Hoo" på udstilling i New York, den skulle således rundt det stormfulde Kap Horn, men de stolede stadig på djunkens gode sejlegenskaber.

"Whang Hoo" afsejlede fra San Francisco den 8.maj 1908, men kunne ikke klare sejladsen og havnede på bunden af havet, ligesom sin første kaptajn - Hans Borg fra Dragør.

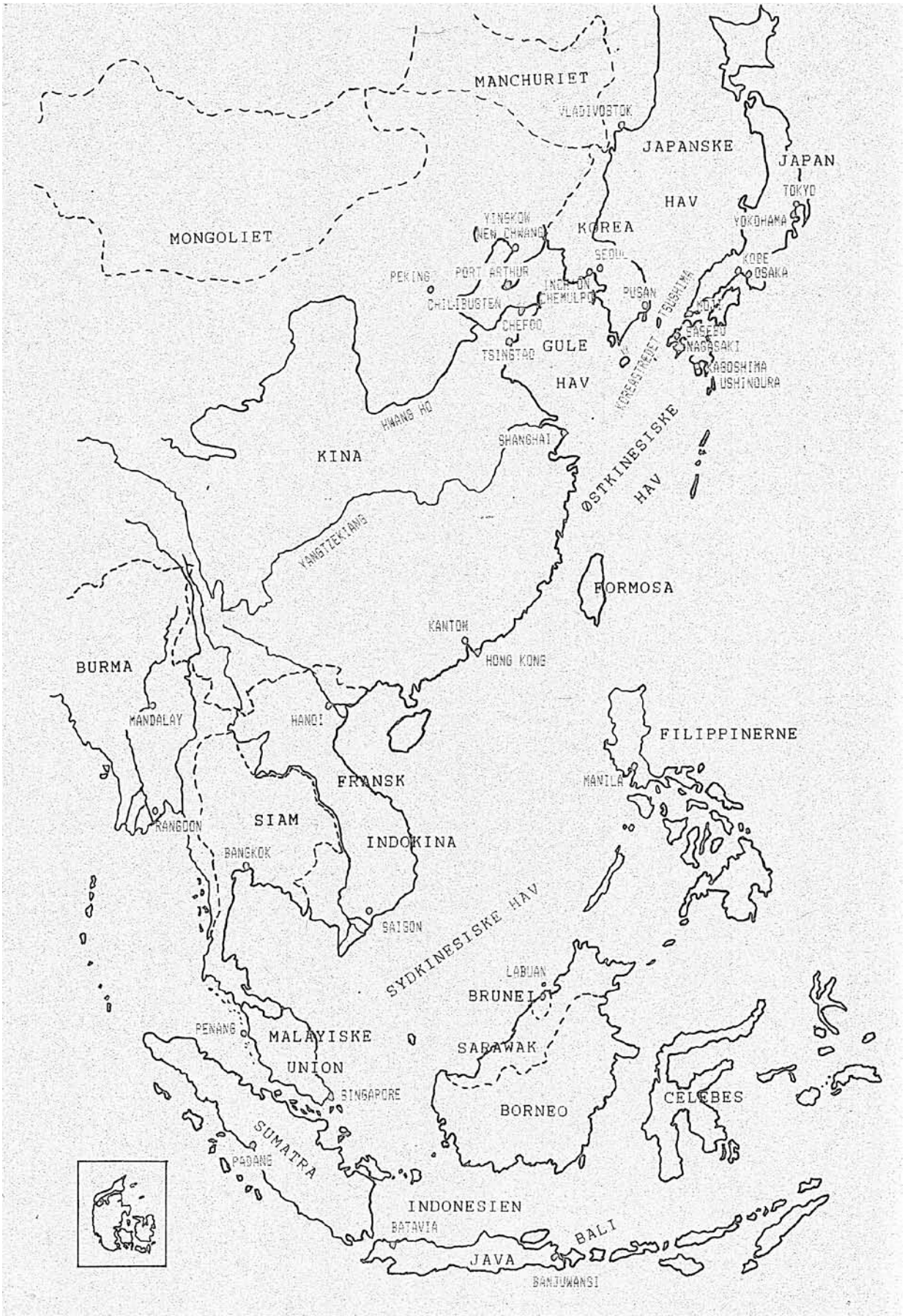
MANCHURIET
VLADIVOSTOK
JAPANSKE
HAV
JAPAN
TOKYO
YOKOHAMA
MONGOLIET
YINGKOW
(NEW CHWANG)
KOREA
SEOUL
KOBE
OSAKA
PEKING
PORT ARTHUR
INCHON
CHEMULPO
PUSAN
TSUSHIMA
CHILIBUGTEN
CHEFOO
GULE
HAV
TSINGTAO
NAGASAKI
KAGOSHIMA
USHINOURA
HWANG HO
SHANGHAI
KINA
ØSTKINESISKE
HAV
YANGTZEKIANG
FORMOSA
KANTON
HONG KONG
BURMA
MANDALAY
HANOI
FILIPPINERNE
MANILA
FRANSK
INDOKINA
SIAM
RANGOON
BANGKOK
SAIGON
SYDKINESISKE HAV
LABUAN
BRUNEI
PENANG
MALAYISKE
UNION
SARAWAK
SINGAPORE
BORNEO
CELEBES
SUMATRA
PADANG
INDONESIEN
BATAVIA
BALI
JAVA
BANJUWANSI